ONDERSTEUNING ZELFORGANISATIES

- eindrapport -

dr. F.H.M. van Gemert
dr. J.F.I. Klaver

Amsterdam, februari 2002
Regioplan publikatienr. 453

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie
Max Euweplein 36
1017 MB Amsterdam
Tel.: 020 - 6277166
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Onderzoek Advies en Informatie B.V. in opdracht van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding en achtergrond van het onderzoek 1
1.2 Methode van onderzoek 4
1.3 Leeswijzer 5

2 Schets van het veld 7
2.1 De Surinaamse kolom 7
2.2 De Antilliaanse en Arubaanse kolom 12
2.3 De SBWR kolom 14
2.4 Overige organisaties 17

3 Activiteiten 21
3.1 Inleiding 21
3.2 De Surinaamse kolom 22
3.3 Antilliaanse en Arubaanse kolom 27
3.4 De SBWR kolom 30
3.5 Overige organisaties 36

4 Ondersteuning 39
4.1 Inleiding 39
4.2 De Surinaamse kolom 39
4.3 De Antilliaanse en Arubaanse kolom 42
4.4 De SBWR kolom 43
4.5 Ondersteuning en behoeftes bij de overige organisaties 46

5 Conclusies 49

VOORWOORD

Voor u ligt de rapportage van een onderzoek naar een aantal provinciale steunfuncties en koepels en zelforganisaties in Rotterdam-Rijnmond, uitgevoerd in opdracht van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam. Met dit onderzoek is in kaart gebracht welke activiteiten de steunfuncties en zelforganisaties verrichten, op welke wijze de zelforganisaties en koepels worden ondersteund door de steunfuncties en welke behoeften aan ondersteuning er zijn. Het rapport is gebaseerd op interviews met betrokkenen bij de zelforganisaties, koepels en steunfuncties en op de bestudering van werkplannen en jaarverslagen.

Aan dit onderzoek heeft een groot aantal personen medewerking verleend. Allereerst gaat onze dank uit naar de respondenten bij de steunfuncties en zelforganisaties. Daarnaast willen wij de heer T. van Foeken van de provincie Zuid-Holland en de heer A. van Trigt van de gemeente Rotterdam (dienst SoZaWe) bedanken voor de prettige wijze waarop zij ons tijdens het onderzoek hebben ondersteund.

Amsterdam, februari 2002

Frank van Gemert (onderzoeker)
Jeanine Klaver (projectleider)

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en achtergrond van het onderzoek

Ter bevordering van de emancipatie, participatie en integratie van etnische minderheden in de Nederlandse samenleving subsidiëren de provinciale en gemeentelijke overheden verschillende lokale en regionale organisaties die direct of indirect een bijdrage leveren aan dit proces. Op het lokale niveau opereren zelforganisaties (en koepelorganisaties) die voor leden van een specifieke doelgroep bepaalde uitvoerende activiteiten - de zogenaamde eerste lijnsactiviteiten - verrichten zoals voorlichting en hulpverlening. Daarnaast functioneren regionale steunfuncties die zich vooral richten op de zogenaamde tweede lijnsactiviteiten zoals het ondersteunen van de uitvoerende werkzaamheden van lokale zelforganisaties, beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging en methodiekontwikkeling. Dit onderscheid tussen eerste en tweede lijnsactiviteiten is in1985 bij de herijking van het welzijnsbeleid tot stand gekomen. In eerste instantie was het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de tweede lijnsactiviteiten en de gemeenten voor de financiering van de eerste lijnsactiviteiten. In 1994 zijn de tweede lijnsorganisaties onder de verantwoordelijkheid van de provincie gekomen.

Op dit moment zijn er in de provincie Zuid-Holland negen steunfuncties actief die zich richten op minderheden. Een aantal van deze steunfuncties richt zich nadrukkelijk op één groep, zoals het Netwerk Molukkers, Forsa (Arubanen en Antillianen) en de Stichting Advisering Woonwagenzaken. Daarnaast zijn er steunfuncties die zich van oudsher op één groep richten, maar bezig zijn zich te verbreden zoals KROSBE (Surinamers in Rijnmond) en SRS (Surinaamse Hindoestanen in Haaglanden). Ten slotte zijn er steunfuncties die zich al langer op meer groepen richten (Meander, RCB Dordrecht, RSA, SBWR).
Steunfuncties worden gedefinieerd als: regionale, doelgroepoverstijgende organisaties die zich richten op de tweede lijnsactiviteiten zoals beleidsbeïnvloeding, kwaliteitsverbetering, advisering, begeleiding, pleitbezorging en belangenbehartiging, methodiekontwikkeling, organisatieversterking en versterking van de kennisinfrastructuur. Steunfuncties hebben een belangrijke rol in het ontwikkelen en - op enige afstand - ondersteunen van de lokale zelforganisaties. Dit wordt als één van de basistaken van steunfuncties beschouwd. De ondersteuning van zelforganisaties door steunfuncties is erop gericht dat zelforganisaties zelfstandig gaan functioneren. Ondersteuning kan worden geboden bij de opstart en ontwikkelingsfase van zelforganisaties en aan al bestaande zelforganisaties (bijvoorbeeld bij het oplossen van incidentele vragen en problemen).

Op lokaal niveau functioneren in de regio Rotterdam Rijnmond verschillende zelforganisaties en koepelorganisaties. Er is een grote verscheidenheid aan organisaties, sommigen func-

tioneren als professionele instellingen, andere zijn op vrij kleine schaal actief en drijven op vrijwilligers. Zelforganisaties kunnen worden gedefinieerd als lokale organisaties die voor leden van een bepaalde doelgroep een aantal uitvoerende activiteiten (de zogenaamde eerste lijnsactiviteiten) verrichten zoals voorlichting, toeleidingsactiviteiten, het bevorderen van emancipatie en het onderhouden van directe contacten met de achterban et cetera. Koepels van zelforganisaties zijn, zoals de naam al aangeeft, een bundeling van een aantal zelforganisaties in een overkoepelende organisatie. Vaak ontwikkelen de koepels zich van een eerste lijnsorganisatie, naar een organisatie waarbij tweede lijnstaken steeds belangrijker worden. De subsidiëring van zelforganisaties en koepels is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente Rotterdam subsidieert op dit moment 10 à 12 zelforganisaties en koepels.

In de praktijk blijkt dat de verdeling van eerste en tweede lijnsactiviteiten tussen de verschillende organisaties niet altijd zo scherp is als hierboven gedefinieerd. Zo verrichten zelforganisaties soms tweede lijnsactiviteiten en voeren medewerkers van regionale steunfuncties soms eerste lijnsactiviteiten uit. Koepelorganisaties vormen een laag tussen de zelforganisaties en de steunfuncties. Zij worden weliswaar gefinancierd door de gemeente maar verrichten vaak een combinatie van eerste en tweede lijnstaken. Met andere woorden het komt dus voor dat eerste lijnsactiviteiten worden verricht door organisaties die worden gefinancierd door de tweede lijn en vice versa. Een concreet voorbeeld van de vermenging van eerste en tweede lijnstaken is de - inmiddels jarenlange - uitplaatsing van vier beroepskrachten van de regionale steunfunctie SBWR bij een aantal lokale zelforganisaties en koepels (Avanço, PBR, TCCV, SMACCV).
De organisatiestructuur en de (mogelijke) ondersteuningsrelaties die zich in de praktijk kunnen voordoen worden hieronder schematisch weergegeven.

Schema 1.1: Organisatiestructuur en (mogelijke) ondersteuningsrelaties.

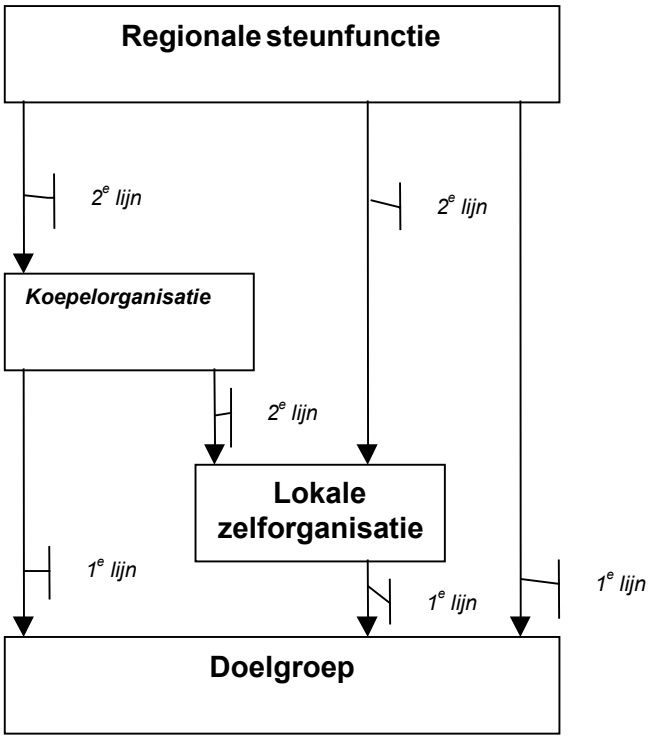

De provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam hebben aangegeven meer inzicht te willen krijgen in de eerste en tweede lijnsactiviteiten van de steunfuncties, koepelorganisaties en zelforganisaties. Belangrijke aanleiding voor het onderzoek is de rol van de uitgeplaatste consulenten en de onduidelijkheid die daarmee is ontstaan tussen de eerste en tweede lijnsactiviteiten en de verantwoordelijkheid voor de financiering van deze activiteiten. Daarnaast willen de provincie en de gemeente zicht krijgen op de feitelijke ondersteuning door steunfuncties aan koepels en zelforganisaties en de behoefte aan ondersteuning van deze organisaties. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek onder een aantal - door de opdrachtgevers aangegeven - provinciale steunfuncties en lokale zelforganisaties en koepels. De volgende clusters van vragen hebben bij het onderzoek centraal gestaan:

- Activiteiten
  - *Welke activiteiten verrichten de regionale steunfuncties, de koepelorganisaties en de lokale zelforganisaties?*

- Ondersteuning
  - *In hoeverre worden koepels en zelforganisaties ondersteund door steunfuncties?*
  - *In hoeverre bieden koepels zelf ondersteuning aan zelforganisaties?*
  - *Op welke terreinen wordt ondersteuning geboden en in welke vorm vindt de ondersteuning plaats?*

- *In hoeverre zijn koepels en zelforganisaties tevreden over de geboden ondersteuning?*

- De uitgeplaatste consulenten
  - *Welke activiteiten verrichten de uitgeplaatste consulenten en wat is hun positie binnen de organisatie?*
  - *Welke aansturingsmogelijkheden hebben SBWR en de provincie ten aanzien van deze consulenten?*

- Overlap
  - *In hoeverre is sprake van overlap in activiteiten van de verschillende organisaties en wat zijn de gevolgen van deze overlap?*

- Behoefte aan ondersteuning
  - *Welke behoeftes aan ondersteuning hebben koepels en zelforganisaties?*
  - *Op welke wijze en door wie kan deze ondersteuning het beste plaatsvinden?*

1.2 Methode van onderzoek

Om de hierboven geformuleerde onderzoeksvragen te beantwoorden is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden, zoals de bestudering van secundair materiaal en interviews met betrokkenen bij verschillende organisaties.
Op basis van de jaarverslagen en werkplannen van de verschillende organisaties is een inventarisatie gemaakt van de activiteiten die de organisaties verrichten. De inventarisatie heeft gediend als input voor de interviews met de betrokkenen bij de te onderzoeken organisaties. De gesprekken werden veelal gevoerd met de directeuren, coördinatoren of voorzitters van het bestuur van de verschillende organisaties. Doel van de interviews was om het beeld van de activiteiten van de organisaties nader te preciseren en de rol van de uitgeplaatste consulenten te verduidelijken, maar vooral ook om de wijze en terreinen waarop ondersteuning wordt verleend of is verkregen en de feitelijke behoefte aan ondersteuning nader te onderzoeken. Bij 16 organisaties zijn face-to-face interviews afgenomen en 7 organisaties zijn telefonisch benaderd. Er is gesproken met vier groepen respondenten:
- vertegenwoordigers van steunfuncties;
- vertegenwoordigers van koepelorganisaties;
- vertegenwoordigers van lokale zelforganisaties;
- uitgeplaatste consulenten.

De volgende organisaties zijn in opdracht van de provincie en gemeente in het onderzoek betrokken:[1]

Steunfuncties:	Krosbe, SBWR, Forsa
Koepels:	SPIOR, Avanço (*), PBR (*), Wah Fook Wui, SWA, SVOR (vluchtelingenorganisaties Rijnmond)
Zelforganisaties:	SOBER, Wi-Masanga, Setasan, Apna Bhawan, SVOR (Surinaams vrouwenorgaan), HVR 'Soekh aur Shanti', WAJONONG, SMACCV (*), TCCV (*), Progresso, Cabo, Funla, CAR, Shimaruku.

1.3 Leeswijzer

Om het verzamelde materiaal op een systematische wijze te beschrijven is ervoor gekozen om de verschillende organisaties niet naar type (bijvoorbeeld naar steunfunctie, koepel en zelforganisatie) te ordenen maar naar een drietal kolommen: de 'Surinaamse kolom', de 'Antilliaanse en Arubaanse kolom' en de 'SBWR kolom'. Deze afbakening in kolommen is gebaseerd op historische en actuele banden tussen verschillende organisaties (met name de 'SBWR-kolom') en de gerichtheid op een specifieke etnische groep (met name de 'Antilliaanse en Arubaanse kolom') of een combinatie van beide (de 'Surinaamse-kolom'). Een aantal organisaties die bij dit onderzoek zijn betrokken laten zich niet in één van deze drie kolommen vatten omdat zowel de doelgroepen waarop ze zich richten divers zijn en ook de historische banden minder eenduidig zijn. Deze organisaties zullen apart worden beschreven. In het schema hieronder wordt aangegeven hoe de verschillende organisaties zijn geclusterd in de drie (vier) kolommen.

[1] De organisaties die gemarkeerd zijn met een (*) zijn organisaties waar een uitgeplaatste consulent van SBWR werkzaam is.

Schema 1.2: Overzicht van organisatie per kolom.

	Surinaamse kolom	**SBWR kolom**	**Antilliaanse kolom**	**Overig**
Steunfuncties	Krosbe	SBWR	Forsa	
Koepels		Avanço (*) PBR (*)	SWA	SPIOR SVOR (vluchteling-enorganisatie) Wah Fook Wui
Zelforganisaties	SOBER Wi-Masanga Setasan Apna Bhawan SVOR (Sur. Vrouwen orgaan) HVR 'Soekh aur Shanti' WAJONONG	SMACCV (*) TCCV (*) Progresso Cabo	CAR Shimaruku	Funla

De rest van dit rapport is opgebouwd aan de hand van deze drie (vier) 'kolommen', dat wil zeggen dat de verschillende thema's die in dit onderzoek aan bod zijn gekomen vanuit deze kolom beschreven wordt. Zeker wanneer het gaat om het beschrijven van de activiteiten van de verschillende organisaties en het bepalen van de overlap bleek dit de meest bruikbare indeling. Wanneer echter dwarsverbanden tussen de 'kolommen' worden geconstateerd, zullen deze uiteraard worden vermeld.

In het hierna volgende hoofdstuk zal ter kennismaking een schets worden gegeven van het onderzoeksveld. Per kolom wordt een beschrijving gegeven van de organisaties en de historische ontwikkelingen en relaties tussen de organisaties.

In hoofdstuk 3 staan vervolgens de activiteiten van de verschillende organisaties centraal. Per organisatie is een inventarisatie gemaakt van de eerste en tweede lijnsactiviteiten die zij verrichten. Aan de hand van deze inventarisatie wordt per kolom gekeken naar de eventuele overlap in activiteiten. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen overlappende activiteiten van steunfuncties en koepels enerzijds en koepels en zelforganisaties anderzijds.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de ondersteuningsrelaties tussen steunfuncties, koepels en zelforganisaties. Het gaat hierbij zowel om de ondersteuning tot nu toe als de behoefte aan ondersteuning.

Tot slot wordt in hoofdstuk 5 de samenvatting en conclusies gepresenteerd.

2 SCHETS VAN HET VELD

2.1 De Surinaamse kolom

In de Surinaamse kolom zijn verschillende organisaties in het onderzoek betrokken. Sommige organisaties hebben nauwe onderlinge relaties als gevolg van historische banden en recente ontwikkelingen. Zo hebben een aantal Surinaamse welzijnsorganisaties zich recent georganiseerd in een platform. Daarnaast zijn andere organisaties in het onderzoek opgenomen die in veel minder hechte contacten onderhouden met deze organisaties. In figuur 2.1 zijn de verschillende organisaties en hun onderlinge relaties weergegeven.

Figuur 2.1: Organisaties in de Surinaamse kolom.

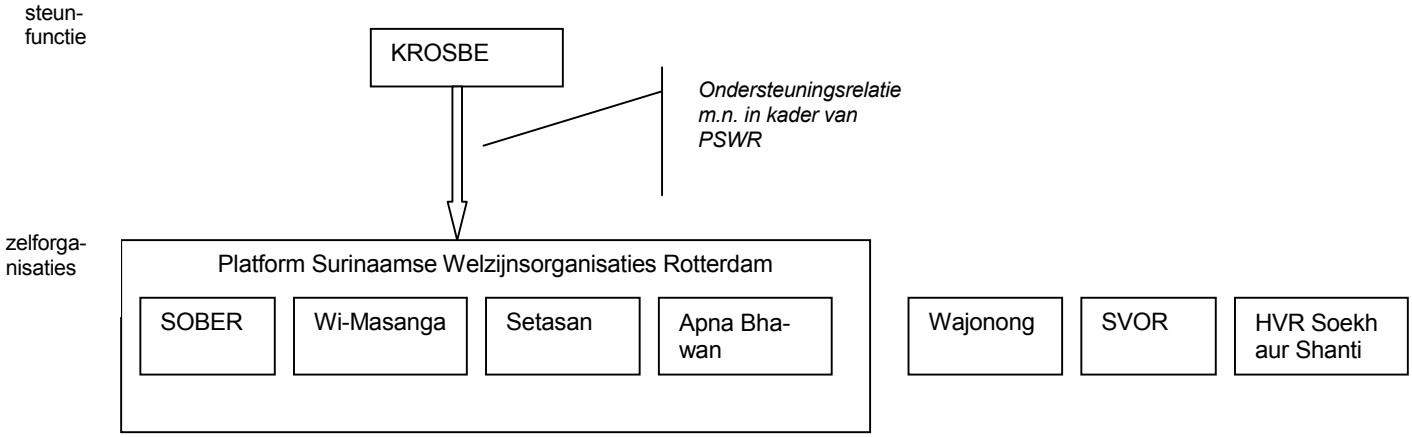

Krosbe

Het Surinaamse welzijnswerk in Rotterdam-Rijnmond vindt zijn oorsprong in de oprichting van de Stichting Sociale Belangen Surinamers (SSBS) in 1968. Deze stichting richtte zich voornamelijk op studenten en was actief op het gebied van de huisvestingsproblematiek en maatschappelijke begeleiding. SSBS werd gefinancierd door het toenmalige Ministerie van Cultuur Recreatie en Maatschappelijk Werk (CRM).

In 1975 werd het initiatief genomen tot de oprichting van een koepel van Surinaamse organisaties onder de naam Coos (Centraal opvangorgaan Surinamers). Dit viel samen met, en werd ingezet door de grote toestroom van Surinamers naar Rotterdam vanaf 1975. De maatschappelijke dienstverlening die door SSBS werd gegeven moest worden uitgebouwd met activiteiten als opbouwwerk, straathoekwerk en de ondersteuning van trefcentra. Coos heeft een aantal jaren gefunctioneerd maar uiteindelijk bleek dat de verwachte financiering van het Rijk niet loskwam. De organisatie kwam als gevolg daarvan met grote financiële problemen te zitten. In 1985 is met een schone lei begonnen: de schulden werden vereffend en er werd

een onderscheid aangebracht tussen de eerste en tweede lijnstaken. Krosbe werd opgericht en werd verantwoordelijk gemaakt voor de tweede lijnstaken, met name beleidsadvies richting de gemeente. Alle eerste lijnsmedewerkers van het Coos werden ondergebracht bij Sober (Surinaamse organisatie voor belangenbehartiging en emancipatie Rotterdam).

De steunfunctie Krosbe is dus in 1985 opgericht en heeft als belangrijkste taak het bevorderen van de integratie van Surinamers in het Rijnmondgebied. Krosbe werd aanvankelijk gefinancierd door het Ministerie van VWS. Sinds 1994 wordt de steunfunctie gefinancierd door de provincie Zuid-Holland. Daarnaast zijn er gemeenten die diensten van Krosbe inkopen. Bij de oprichting heeft Krosbe drie prioriteitsgebieden geformuleerd te weten: arbeidsmarktbeleid, onderwijs en maatschappelijke participatie. Inmiddels zijn de activiteiten van Krosbe uitgebreid tot vijf thema's te weten: arbeid en scholing, onderwijs en educatie, jeugd, sociaal beleid/sociale samenhang en zorg.
Tot 1994 heeft Krosbe zich exclusief gericht op de Surinamers. In 1994 is Krosbe een samenwerkingsverband aangegaan met SBWR (in de Stichting Stimulans) en heeft daarmee een bredere oriëntatie gekregen. In het kader van dit samenwerkingsverband worden verschillende projecten samen met SBWR uitgevoerd. Daarnaast worden nog steeds projecten onder eigen regie uitgevoerd.
Krosbe ontvangt jaarlijks een subsidiebedrag van de provincie van ongeveer 590.000 Euro. De formatie bestaat uit 9 formatieplaatsen.

Sober
Stichting Sober is eveneens in 1985 opgericht. Aanvankelijk met 10 formatieplaatsen die gefinancierd werden door de gemeente. De stichting had als opdracht het uitvoeren van werkzaamheden gericht op emancipatie, educatie, integratie, participatie en beleving van de eigen identiteit. Daarnaast functioneerde zij als koepelorganisatie voor de drie trefcentra van de verschillende Surinaamse etnische groepen[1]. Als koepel moest Sober beleidsinhoudelijke en administratief-financiële ondersteuning bieden aan de trefcentra. Deze laatste functie werd onvoldoende gerealiseerd en de verschillende trefcentra spraken hun voorkeur uit om een rechtstreekse relatie met de gemeente aan te gaan. In 1995 heeft een nieuwe reorganisatie plaatsgevonden. De trefcentra werden van Sober losgekoppeld en als zelfstandige organisaties voortgezet. Sober is omgevormd tot een organisatie voor maatschappelijk werk (zowel groeps- als individueel maatschappelijk werk) en voorlichting aan alle Surinamers. Er worden spreekuren gehouden op het centrale bureau en in de Millinxbuurt en het Oude Noorden. De formatie van Sober bestaat uit vier professionele formatieplaatsen voor elk 36 uur (voor één formatieplaats is momenteel een vacature) en één ID-baan. Verder wordt er gewerkt met

[1] Onder andere Wi Masanga voor de Afro-Surinamers, het Hindoestaans Cultureel Centrum (inmiddels Apna Bhawan) voor de Hindoestaanse Surinamers en Centrum Santoso (inmiddels Setasan/Centrum Santoso) voor de Javaanse Surinamers.

vrijwilligers en stagiaires. Voor 2002 ontvangt Sober van de gemeente een subsidie van 230.000 euro.

Wi Masanga
Trefcentrum Wi Masanga is een stichting die zich richt op de Afro-Surinamers uit heel Rotterdam. Tot en met 1994 maakte Wi-masanga onderdeel uit van de koepel Sober. De algemene doelstellingen van de stichting zijn: emancipatie, integratie en participatie. Wi Masanga richt zich voornamelijk op het organiseren van sociaal-culturele activiteiten voor de doelgroep. Er zijn verschillende ruimtes in het gebouw die gebruikt kunnen worden door derden. Momenteel zijn er twee betaalde krachten werkzaam bij Wi Masanga die ieder een aanstelling hebben voor 32 uur. De gemeente is de enige subsidieverstrekker. Voor 2002 ontvangt Wi Masanga een subsidie van 199.700 Euro. De stichting hoopt haar activiteiten vanaf 2002 uit te breiden met een nieuw project voor buitenschoolse opvang. Zowel de gemeente als particulieren kunnen daar plaatsen inkopen. Hiermee hoopt de stichting nieuwe geldstromen aan te boren.

Setasan
Stichting Setasan (en Centrum Santoso) is opgericht in 1976 en richt zich op de Javaanse Surinamers. Zij heeft eerst als zelfstandige stichting gefunctioneerd, is daarna onderdeel geworden van de koepel Sober en is vervolgens sinds 1995 weer verzelfstandigd. De stichting verricht tal van sociaal-culturele activiteiten op verschillende gebieden (bijvoorbeeld taal en cultuur, vrije tijdsactiviteiten, wereldbeschouwelijke activiteiten, ouderen, vrouwen en opvoedingsondersteuning) maar biedt ook maatschappelijke hulpverlening aan de doelgroep. De formatie van Setasan bestaat uit één coördinator (38 uur) en één medewerker (4,7 uur), vier Wiw-medewerkers en twee ID-medewerkers. Daarnaast wordt er gewerkt met vrijwilligers. Setasan wordt gefinancierd door de gemeente. Voor 2002 ontvangt Setasan een subsidie van 99.400 euro.

Apna Bhawan
Apna Bhawan is een stichting die zich richt op de Hindoestaanse Surinamers in Rotterdam en is in 1999 opgericht. Apna Bhawan is de opvolger van het HCC (Hindoestaans Cultureel Centrum) dat vanaf het eind van de jaren ’70 als trefcentrum voor sociaal-culturele activiteiten heeft gefungeerd. Met de sloop van de oude accommodatie van het HCC is deze stichting in financiële problemen geraakt en uiteindelijk opgeheven. In 1999 is met de oprichting van Apna Bhawan besloten om een nieuwe koers te varen en is de functie van trefcentrum afgestoten. De algemene doelstelling van de stichting is het bevorderen van welzijn, emancipatie, zelfredzaamheid, integratie en participatie van Hindoestanen op diverse maatschappelijke terreinen. Momenteel is één beroepskracht aangesteld bij Apna Bhawan voor de coördinatie (36 uur). Tevens is er één niet-gesubsidieerde formatieplaats (36 uur) voor ouderenwerk. In

2001 werd deze formatieplaats gefinancierd uit de eigen middelen van de stichting. Daarnaast zijn 3 Wiw'ers , 1 ID-medewerker, 2 medewerkers via het project Onbenutte kwaliteiten en een aantal vrijwilligers werkzaam bij de stichting. Apna Bhawan wordt gefinancierd door de gemeente. Voor 2002 ontvangt de stichting een subsidie van 161.900 euro.

Recente ontwikkelingen: het Platform Surinaams Welzijnswerk Rotterdam (PSWR)
In 1999 heeft de gemeente aangegeven het bestaande Surinaamse welzijnswerk anders te willen inrichten. Er werd geconstateerd dat het Surinaamse welzijnswerk geen gelijke tred had gehouden met de (voor een deel gunstige) ontwikkelingen binnen de doelgroep. Het bestaande aanbod via instellingen als Sober, Wi-masanga, Setasan en Apna Bhawan werd te klein en te versnipperd geacht om voldoende effect te kunnen sorteren. Bovendien was er sprake van overlappende activiteiten tussen de organisaties.
De gemeente heeft aangegeven dat de werkzaamheden van de instellingen zich vooral moeten gaan richten op activering en preventie, toegespitst op een aantal maatschappelijke velden waar zich problemen voordoen zoals de positie van vrouwen, activering van langdurig werklozen en de positie van ouderen.
Om tot een nieuwe inrichting van het Surinaams welzijnswerk te komen hebben de stichtingen Apna Bhawan, Wi Masanga, Sober en Setasan in februari 2000 het Platform Surinaams Welzijnswerk Rotterdam (PSWR) opgericht[2]. De verschillende organisaties nemen als gelijkwaardige partners deel in het platform. Doel van het platform is om te komen tot een betere samenhang en samenwerking tussen de betrokken instellingen. Daartoe moet een gezamenlijke visie worden geformuleerd ten aanzien van Surinaams welzijnswerk en moet er afstemming komen over de gezamenlijke activiteiten en producten ten behoeve van de Surinaamse doelgroep. Tenslotte moet er een werkbare organisatiestructuur worden gecreëerd om de samenwerking te kunnen optimaliseren. Het veranderingsproces wordt begeleid door Krosbe. Momenteel wordt door Krosbe een beleidsplan opgesteld en zijn voor 2001/2002 een aantal activiteiten geïdentificeerd die door de betrokken organisaties in gezamenlijkheid zullen worden uitgevoerd.

Wajonong
Wajonong is een sociaal-culturele vereniging die zich voornamelijk richt op Surinaamse indianen maar ook openstaat voor andere belangstellenden. Wajonong bestaat inmiddels 17 jaar en wordt draaiende gehouden door vrijwilligers. Elke twee jaar wordt er een nieuw bestuur gekozen. De vereniging richt zich op sociaal-culturele activiteiten zoals zang, dans en toneel, maar geeft ook taallessen. Elke twee weken worden er activiteiten georganiseerd. Daartoe wordt een ruimte gehuurd in een clubhuis. Wajonong wordt niet financieel ondersteund door de gemeente of andere overheidsinstellingen. De activiteiten van de vereniging worden gefinancierd uit de contributie van de leden, door donoren en door het organiseren

[2] Aanvankelijk maakte de Interkerkelijke Stichting Welzijn Surinamers ook onderdeel uit van het platform.

van activiteiten op commerciële basis (bijvoorbeeld feesten). De vereniging heeft ongeveer 200 leden waarvan een aanzienlijk deel actief lid is.
Wajonong heeft contacten gehad met de andere Surinaamse welzijnsorganisaties om te gaan samenwerken in het kader van het platform. Een eventuele samenwerking moet nog nader ingevuld worden. Aan de kant van Wajonong heerst nog enige drempelvrees om als vrijwilligersorganisatie te gaan deelnemen aan het platform.

Surinaams vrouwenorgaan Rotterdam (SVOR)
Het Surinaams vrouwenorgaan is en organisatie voor Surinaamse vrouwen en jongeren in Rotterdam. De organisatie maakt hierbij in principe geen onderscheid naar etniciteit, religie of leeftijd. In de praktijk maken vooral Afro-Surinaamse en Hindoestaanse vrouwen gebruik van het centrum. Het belangrijkste doel van het vrouwenorgaan is het bevorderen van de emancipatie van Surinaamse vrouwen en jongeren. Het centrum fungeert tevens als ontmoetingsplaats voor verschillende groepen. Gebruikersgroepen waarvan de doelstellingen niet helemaal aansluiten bij het (emancipatie)beleid van het SVOR wordt een kostendekkende bijdrage voor het gebruik van de ruimte gevraagd.
Verschillende activiteiten worden door de groepen, in samenwerking met SVOR, uitgevoerd. Bij het SVOR is één beroepskracht (emancipatiewerker) actief. Daarnaast zijn er twee Wiw'ers werkzaam als administratieve kracht en als beheerder. De organisatie wordt gefinancierd door de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD).
Het SVOR heeft een andere financieringsbron dan de organisaties die nu in het platform bijeengebracht zijn. Het SVOR staat buiten dit proces en voelt op dit moment geen behoefte om zich aan te sluiten bij het platform. Wel is er overleg tussen de beroepskrachten van de verschillende Surinaamse organisaties.

Stichting Hindoestaanse vrouwen Rotterdam (HVR) 'Soekh aur shanti'
De stichting voor Hindoestaanse Vrouwen in Rotterdam (HVR) is in 1997 opgericht met als doel de emancipatie en participatie van Hindoestaanse vrouwen in alle sectoren van de maatschappij te bevorderen, in Rotterdam en omgeving in het bijzonder en in Nederland in het algemeen. HVR probeert dit doel te bereiken door onder andere educatieve bijeenkomsten, activiteiten op het gebied van maatschappelijke oriëntatie en participatie, het scheppen van werkervaringsplaatsen binnen de stichting, het creëren van een ontmoetingsplek en het verzorgen van cursussen.
De stichting ontvangt een basissubsidie van de GGD. Daarnaast worden voor specifieke projecten fondsen aangeschreven, zowel binnen als buiten de gemeente. Voor een groot stedelijk project (Maatwerk) dat recent van start is gegaan en waarbij Hindoestaanse vrouwen die in een isolement dreigen te raken thuis worden bezocht, heeft HVR subsidie ontvangen van de dienst SoZaWe van de gemeente Rotterdam[3].

[3] Dit project wordt samen met de stichting Vluchtelingenorganisaties Rijnmond uitgevoerd.

De dagelijkse leiding van de stichting wordt (onbezoldigd) uitgevoerd door de voorzitter van het bestuur. Daarnaast beschikt de stichting over twee Wiw'ers als gastvrouw en administratief medewerker en verschillende vrijwilligers via de OK-bank. Voor het Maatwerk-project zal de organisatie worden aangevuld met ongeveer 16 medewerkers (Wiw'ers en vrijwilligers via de OK-bank). HVR werkt met verschillende Surinaamse en niet-Surinaamse organisaties samen bij de uitvoering van haar activiteiten.

2.2 De Antilliaanse en Arubaanse kolom

In het onderzoek zijn vier organisaties opgenomen die zich specifiek richten op de Antilliaanse en Arubaanse doelgroep. In figuur 2.2 zijn de organisaties en hun onderlinge relatie weergegeven.

Figuur 2.2: Organisaties in de Antilliaanse en Arubaanse kolom.

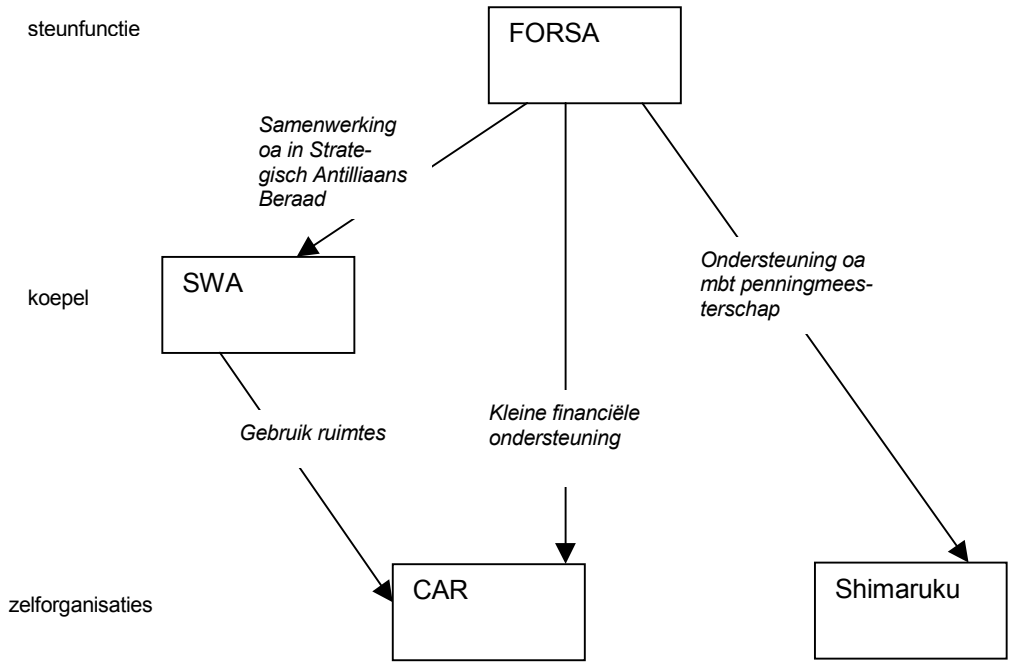

Forsa

Forsa is een provinciale steunfunctie voor Antillianen en Arubanen die zich met name richt op de kansarmen. De steunfunctie is in 1986 opgericht. Forsa is in principe een tweede lijnsorganisatie en wordt sinds 1994 gesubsidieerd door de provincie Zuid-Holland. Oorspronkelijk werd de organisatie gefinancierd door het Ministerie van VWS. Forsa opereert bovenlokaal. Zij is actief in verschillende gemeentes in de provincie en opereert regelmatig ook op landelijk niveau. Zo was Forsa betrokken bij de oprichting van de landelijke commissie Medeburgerschap Antillianen. In Rotterdam is Forsa onder andere actief in het kader van

het project Luz di Trafico en zijn ze samen met OCAN, SWA en GOALS gekomen tot het Strategisch Antilliaans Beraad.
Tot het takenpakket van Forsa behoren beleidsbeïnvloeding het initiëren en faciliteren van projecten, het verrichten van onderzoek, het geven van voorlichting en de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties. De werkzaamheden van Forsa centreren zich rond thema's als onderwijs, jeugd en sociaal beleid en sociale samenhang.
Forsa ontvangt jaarlijks een subsidie van de provincie van ongeveer 227.000 euro en heeft een formatie van 3,2 formatieplaatsen.

Stichting Welzijnsbevordering Antillianen en Arubanen (SWA)
SWA is een stichting die zich richt op het bevorderen van het welzijn van Antillianen en Arubanen in Rotterdam. SWA bestaat inmiddels 25 jaar. In het begin werden vooral recreatieve activiteiten aangeboden. Later is het accent meer verschoven naar educatieve activiteiten. Momenteel zijn er 15 mensen werkzaam bij SWA. De stichting wordt gesubsidieerd door de gemeente. Voor 2002 ontvangt SWA een subsidie van 533.900 Euro. De activiteiten van SWA zijn onder te verdelen in twee clusters: 'onderwijs, educatie en vorming' en 'maatschappelijke begeleiding, school en werk en emancipatorische activiteiten'. SWA biedt verschillende activiteiten op deze terreinen en houdt op een aantal locaties in Rotterdam spreekuren voor maatschappelijke begeleiding. Hoewel de stichting als koepelorganisatie wordt beschouwd door de gemeente zijn er geen zelforganisaties lid van SWA. Wel zijn er contacten met verschillende vrijwilligersorganisaties die beroep doen op SWA.
Momenteel wordt er binnen SWA een discussie gevoerd over de kerntaken van SWA. De inzet is om meer de diepte in te gaan bij een beperkt aantal activiteiten en om de laagdrempelige activiteiten eventueel te laten uitvoeren door zelforganisaties. Daarnaast wil SWA zich duidelijker gaan profileren op de tweede lijnstaken.

CAR
CAR is een sociaal-culturele vereniging die zich richt op de Arubaanse gemeenschap in Rotterdam. De vereniging is opgericht in 1980. De belangrijkste activiteit van de vereniging is het organiseren van het jaarlijkse Dande-festival. Daarnaast wordt er elke vrijdag domino gespeeld in een ruimte die door SWA ter beschikking wordt gesteld. CAR ontvangt geen subsidie. Inkomsten worden gegenereerd uit de contributie van de leden en het organiseren van de activiteiten.

Shimaruku
Shimaruku is een stichting die zich richt op de Antillianen in de deelgemeente Hoogvliet. De organisatie bestaat inmiddels 12 à 13 jaar en houdt zich voornamelijk bezig met het organiseren van allerlei sociaal-culturele activiteiten ten behoeve van de doelgroep. Er is een tienergroep die elke twee weken bij elkaar komt. Activiteiten voor andere groepen zijn minder

structureel. Momenteel heeft de stichting geen eigen huisvesting en huurt ruimte bij een buurtcentrum. Shimaruku krijgt een basissubsidie van de deelgemeente Hoogvliet. De stichting wordt gerund door een zestal actieve vrijwilligers. Daarnaast zijn er vrijwilligers die op incidentele basis activiteiten voor de stichting verrichten.

2.3 De SBWR kolom

In de derde kolom gaat het om migrantenorganisaties die een relatie hebben met de steunfunctie SBWR. Daartoe behoren koepelorganisaties en zelforganisaties, die zich richten op een specifieke etnische doelgroep, maar tevens valt daaronder het Platform Buitenlanders Rijnmond (PBR), een organisatie die een scala aan etniciteiten bereikt. In figuur 2.3 zijn de organisaties en hun onderlinge relatie weergegeven.

Figuur 2.3: Organisaties in de SBWR kolom.

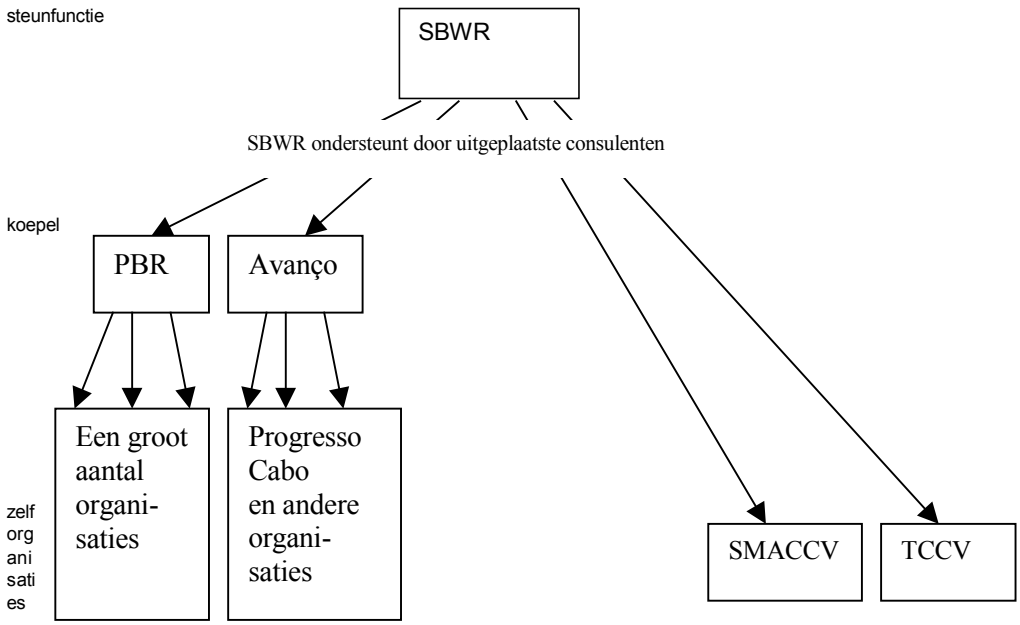

SBWR

Stichting Buitenlandse Werknemers Rijnmond (SBWR) richt zich op migrantengroepen in het algemeen. SBWR is nu een steunfunctie, maar is dat niet altijd geweest. Deze instelling bestaat inmiddels 40 jaar en heeft in die jaren een aantal veranderingen ondergaan. In 1987 is SBWR van organisatie in de eerste lijn veranderd tot een organisatie in de tweede lijn. Sinds 1994 zijn de geldstroom en aansturing gewijzigd. Voorheen viel SBWR onder het toenmalige Ministerie van VWS en na decentralisatie kwam aansturing van de provincie Zuid-Holland.

SBWR begon als eerste lijnsorganisatie en is veranderd in een organisatie van de tweede lijn. Dat was noodzakelijk, want de capaciteit was niet meer toereikend en ondersteuning kwam in het geding. Op een bepaald moment kwamen er 80 zelforganisaties over de vloer, dat werk kon SBWR niet meer aan. Er is toen besloten de koepel op te richten die zich zou kunnen concentreren op de rol van ondersteuning van de zelforganisaties. Later volgden andere koepelorganisaties die een meer specifieke doelgroep moesten bestrijken.
SBWR ontvangt jaarlijks van de provincie een subsidie van ongeveer 1.497.000 euro en heeft een formatie van 20 formatieplaatsen.

PBR
Platform Buitenlanders Rijnmond (PBR) was daarvan de uitkomst en zag dus het licht op initiatief en met steun van SBWR. PBR was in 1981 de eerste koepel en de medewerker van SBWR die nauw betrokken was bij de oprichting is gaan werken voor PBR. Hij werd de eerste 'uitgeplaatste' consulent van SBWR, wat in 1983 formeel werd vastgelegd. In 1989 werd dat uitgebreid tot twee formatieplaatsen. Net als SBWR is PBR niet gericht op één specifieke migrantengroep. Primaire taak van het platform is het ondersteunen van migrantenorganisaties in hun werken aan participatie en integratie in de Nederlandse samenleving. PBR wordt gesubsidieerd door de gemeente. Voor 2002 ontvangt het platform een subsidie van 268.500 euro.
In de eerste jaren waren 23 organisaties van hoofdzakelijk Zuid-Europese bevolkingsgroepen aangesloten. Nu is het aantal gegroeid en zijn organisaties van Latijns-Amerikanen, Iraniërs, Koerden en Irakezen toegetreden. Daarnaast komen er ook steeds meer organisaties voor vrouwen, jongeren en ouderen. Organisaties voor Surinamers of Antillianen en islamitische organisaties worden doorverwezen naar andere koepels.

Avanço
Rotterdam kent al geruime tijd een groot aantal Kaapverdiaanse zelforganisaties. Om zicht te krijgen op de activiteiten van de verschillende organisaties en het subsidiebeleid af te kunnen stemmen heeft de gemeente een overkoepelende organisatie in het leven laten roepen. SBWR heeft daarbij geholpen en in 1988 is de Kaapverdiaanse Federatie (FOCR) opgericht. Sinds 1990 is een uitgeplaatste consulent van SBWR hier werkzaam. SBWR speelde in de eerste fase, op verzoek van de gemeente, onder andere de rol van administratief en boekhoudkundig vangnet.
FOCR was een zelforganisatie en als zodanig lid van de koepelorganisatie PBR. De federatie kende zelf echter al zo'n 30 organisaties die lid waren. De samenwerking tussen deze organisaties en coördinatie van de federatie liet te wensen over; bovendien was er sprake van fraude bij de federatie. Een Rotterdamse wethouder heeft in 1999 initiatief genomen om voor de Kaapverdische gemeenschap een nieuwe onafhankelijke stichting op te richten: Avanço. Avanço is een koepel, maar er is geen constructie waarin Kaapverdiaanse zelforganisaties

lid zijn van de stichting. Die Kaapverdische zelforganisaties zijn groot in getal (63 stuks), maar slechts een zeer beperkt deel ervan is actief. Net als bij FOCR heeft ook Avanço een uitgeplaatste consulent van SBWR in de gelederen.
De formatie van Avanço bestaat uit vier medewerkers die betaald worden uit de structurele subsidie (twee formatieplaatsen van 32 uur en twee formatieplaatsen van 36 uur). Daarnaast zijn er vier ID-medewerkers werkzaam bij de koepel. De gedetacheerde SBWR consulent werkt 36 uur per week bij Avanço. Verder zijn er binnen de koepel verschillende vrijwilligers actief. Voor 2002 ontvangt Avanço een subsidie van 343.600 euro.

Progresso
Jaarlijks gaan veel Kaapverdianen op vakantie naar hun geboorteland. Omdat de vliegmaatschappij slecht georganiseerd is kwam het veel voor dat de terugreis niet op tijd plaatsvond. Nogal wat Kaapverdianen kregen door deze vertraging problemen op hun werk, een deel werd ontslagen. In 1989 is de 'werkgroep gedupeerde Kaapverdianen' opgericht die zich met dit probleem is gaan bezighouden. Het succes van deze bemoeienis heeft er ook toe geleid dat in 1999 de stichting Progresso is opgericht. Deze stichting heeft het doel belangen te behartigen van de Kaapverdische gemeenschap. Dat krijgt, naast aanhoudende aandacht voor reisklachten, vooral gestalte in maatschappelijke hulpverlening.
De relatie tussen Progresso en Avanço is verre van optimaal. De stichting Progresso zegt dat haar plannen werden overgenomen door Avanço en dat daar nu subsidie terechtkomt, terwijl de eigen vrijwilligers geen vergoedingen krijgen. Vragen aan Avanço om samen te werken aan subsidieverzoeken hebben Progresso niets opgeleverd.

Cabo
Cabo is een jongerenvereniging van Kaapverdianen. Deze vereniging is gehuisvest in het pand waarin ook Avanço zit. Er bestaat tussen deze twee organisaties (wel) een stevige financiële band, want de subsidie voor Cabo komt via Avanço daar terecht.
Binnen CABO is een consulent jeugd/coördinator werkzaam die in dienst is bij de Stichting Avanço (36 uur). Daarnaast zijn nog twee reguliere betaalde krachten (voor 12 uur en 6 uur per week), een ID-medewerker, en verschillende stagiaires en vrijwilligers werkzaam binnen de vereniging.

TCCV
TCCV is begonnen rond activiteiten als cursussen, maar dat gebeurde zonder een eigen locatie. TCCV werd in 1982 opgericht. Voor die tijd vonden activiteiten plaats vanuit SBWR, maar dat gebeurde versnipperd en het leek raadzaam een eigen structuur en locatie te zoeken. Dit initiatief werd genomen door een Turkse vrouw die werkte voor SBWR. Vanaf het eerste uur heeft zij belangrijke taken uitgevoerd als uitgeplaatste kracht bij TCCV. De organisatie werd in 1987 een zelfstandige stichting en SBWR gaf professionele ondersteuning. Van be-

gin af aan heeft de stichting een formatieplaats voor een uitgeplaatste consulent van SBWR gehad. Twee vrouwen vullen samen op deeltijdbasis deze formatieplaats. Doelstelling is participatie en integratie van Turkse vrouwen in de Nederlandse samenleving. TCCV wordt gesubsidieerd door de GGD.

SMACCV
Het verhaal voor SMACCV is in grote lijnen hetzelfde als dat van TCCV. Deze stichting werd opgericht in 1983 vanuit de SBWR en in 1988 werd de stichting zelfstandig. Net als TCCV is het geen koepel, maar een stedelijke voorziening voor vrouwen. De coördinator van SMACCV is een uitgeplaatste consulent van SBWR. Twee coördinatoren, die beide halftime werken, staan op de loonlijst van SBWR (formatieplaats totaal 36 uur). Daarnaast is er professionele formatie via de Dienst Stedelijk Onderwijs (2 vacatures voor 20 uur per week en een 1 formatieplaats voor coördinatie voor 12 uur per week) en eenmalig voor 2002 via de GGD (1 formatieplaats voor 12 uur per week voor begeleiding project Tweede thuis). Bij de stichting zijn tevens 4 ID-medewerkers, 6 Wiw'ers en verschillende vrijwilligers werkzaam. Subsidie voor projecten komt van de gemeente (GGD). Analoog aan TCCV, heeft deze organisatie de doelstelling participatie en integratie van Marokkaanse en Arabisch sprekende vrouwen te bevorderen.

2.4 Overige organisaties

In deze paragraaf worden vier organisaties (drie koepels en één zelforganisatie) beschreven die niet kunnen worden ondergebracht bij de drie andere kolommen.

SPIOR
SPIOR is een koepel die 35 islamitische organisaties verenigt. Bij oprichting van SPIOR was SBWR om administratieve redenen betrokken (want SPIOR kon formeel geen werkgever zijn). Een aantal jaar is een consulent van SBWR uitgeplaatst bij SPIOR, maar na een conflict is die relatie afgebroken. Deze Turkse persoon had nauwe banden met Dyanet, het Turkse ministerie van geloofszaken dat aangesloten moskeeën controleert. Met het vertrek van de consulent hebben in zijn kielzog ook een aantal Turkse moskeeën hun relatie met de koepelorganisatie verbroken.
Bij invoering van het facetbeleid van de gemeente Rotterdam heeft de koepel SPIOR de opdracht gekregen opbouwwerk te verrichten ten behoeve van aangesloten islamitische organisaties. De laatste jaren is de rol van de organisaties van religieuze instellingen verschoven in de richting van sociaal-culturele instellingen. Een landelijk orgaan voor islamitische organisaties bestaat niet, waardoor SPIOR bij tijd en wijle dat gat opvult en in die positie terechtkomt. SPIOR wordt gesubsidieerd door verschillende gemeentelijke instellingen; een klein

aantal specifieke projecten wordt bekostigd uit nog andere bronnen. Voor 2002 ontvangt SPIOR een subsidie van 296.300 euro.

Wah Fook Wui

In 1995 wordt de stichting Wa Fook Wui opgericht. Voor die tijd bestond de stichting Chinese Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (CCRM), die landelijk opereerde en de Chinese doelgroepen trachtte te activeren. Een buitenproportioneel deel van het werk van CCRM richtte zich op de afdeling Rotterdam en daarom koos men ervoor de aandacht op dit gebied te concentreren. De gemeente verstrekt vanaf 1991 jaarlijks een bedrag van 50.000 gulden voor personeelskosten van de organisatie. Eerst ging dat naar CCRM en later naar Wa Fook Wui.

Wah Fook Wui is een koepelorganisatie waar een beperkt aantal andere Chinese zelforganisaties bij zijn aangesloten. Er is geen financiële relatie met een steunfunctie, wel heeft men incidenteel contact met SBWR en Krosbe. Wa Fook Wui heeft een zeer divers aanbod van eerste en tweede lijnsvoorzieningen. De stichting stelt zich ten doel belangenbehartiging, voorlichting, advisering en bemiddeling te bieden voor Chinese bewoners van Rotterdam. Twee betaalde krachten zijn gedetacheerd vanuit andere organisaties: GGD en Maatschappelijk werk (elk 36 uur per week). Voorts werken er 4 personen in de constructie van een ID-baan. Daarnaast zijn veel vrijwilligers actief binnen de stichting. Voor 2002 ontvangt Wah Fook Wui een subsidie van 131.600 Euro.

Stichting Vluchtelingenorganisaties Rijnmond (SVOR)

De stichting is een koepelorganisatie van vluchtelingenorganisaties in de regio Rijnmond. Zij bestaat in haar huidige vorm sinds juni 2000. Voor die tijd waren de vluchtelingenorganisaties georganiseerd in een platform (PWZOR) waarin vertegenwoordigers van zelforganisaties waren opgenomen. Dit platform was niet voldoende representatief en bovendien waren er onvoldoende mogelijkheden om de zelforganisaties te ondersteunen. In 1999 is bij de gemeente een verzoek ingediend voor structurele subsidieverlening aan een representatieve koepel van vluchtelingenorganisaties. De toekenning van dit verzoek heeft geleid tot de oprichting van SVOR.

Doel van SVOR is het bevorderen van het welzijn van vluchtelingen en asielzoekers in de regio Rijnmond, belangenbehartiging van vluchtelingen en vluchtelingenzelforganisaties, het bevorderen van integratie en participatie van vluchtelingen, het mogelijk maken van ontmoetingen tussen vluchtelingen en het bevorderen en verbeteren van de samenwerking met andere organisaties. SVOR verricht activiteiten op het gebied van werkgelegenheid en scholing, vrouwen, kunst en cultuur en de ontwikkeling van een wereldpaviljoen (een ontmoetingscentrum voor vluchtelingen en Rotterdammers). Als koepel verricht SVOR zowel eerste als tweede lijnstaken.

De stichting wordt gesubsidieerd door de dienst SoZaWe van de gemeente en ontvangt daarnaast subsidie van andere gemeentelijke diensten voor specifiek projecten. Voor 2002 ontvangt SVOR een subsidie van 140.700 euro. De vaste staf van SVOR bestaat uit een coördinator (36 uur), een consulent werk en opleiding (32 uur), een consulent vrouwenactiviteiten (24 uur) en een administratieve kracht (20 uur). Voorts zijn er twee ID-medewerkers en verschillende vrijwilligers actief binnen de stichting. Daarnaast biedt SVOR huisvesting aan 6 medewerkers van het project Maatwerk en 1 medewerker van het project Tweede thuis.

Funla

'Fundación Latinamericana' is de officiële naam van een Latijns-Amerikaanse stichting, die kortweg 'Funla' wordt genoemd. De stichting werd opgericht in 1992 door een Latijns-Amerikaanse vrouw, die feitelijk ook nu nog steeds het leeuwendeel van het werk verzet. Doelstelling is belangenbehartiging van Latijns-Amerikanen in Rotterdam en omstreken in sociaal en cultureel opzicht; tevens wil men komen tot integratie, participatie en emancipatie van de doelgroep. In de eerste jaren ging de aandacht vooral uit naar hulpvragen van vrouwen die in een achterstandspositie verkeerden. Funla was in die periode gevestigd in het Vrouwenhuis in Rotterdam en fungeerde vooral als ontmoetingsplaats en steunpunt. In een later stadium werd een ander pand betrokken waardoor ook mannen vrijer toegang kregen en de aanloop groeide. In 1997 is een stuurgroep opgericht, die zich boog over de vraag hoe voortbestaan gewaarborgd kon worden. Funla werkt hoofdzakelijk met vrijwilligers en af en toe met stagiaires. De stichting krijgt subsidie voor incidentele projecten en wordt gesteund in de vorm van ID-banen (1 formatieplaats voor 36 uur ten behoeve van de coördinatie en 2 formatieplaatsen ten behoeve van het project het Tweede thuis).

3 ACTIVITEITEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per kolom de activiteiten van de verschillende organisaties geïnventariseerd en wordt gekeken in hoeverre er sprake is van overlappende activiteiten. Overlap in activiteiten kan bestaan tussen steunfunctie en koepel, maar ook tussen koepel en zelforganisaties. Het is van belang het soort activiteiten te bezien, maar tegelijkertijd ook oog te hebben voor de doelgroep op wie de activiteiten zijn gericht. Niet elke groepering heeft gelijke vragen en kan op dezelfde wijze bereikt worden.
Alvorens de activiteiten te inventariseren is het noodzakelijk om tot een afbakening te komen van de eerste en tweede lijnsactiviteiten. In dit onderzoek worden - conform de startnotitie van de opdrachtgevers - de volgende definities gehanteerd:

Eerste lijnsactiviteiten
Uitvoerende werkzaamheden van zelforganisaties zoals: voorlichting, toeleidingsactiviteiten, bevorderen van emancipatie, versterking gevoel van eigen waarde van de doelgroep, het onderhouden van directe contacten met de doelgroep/achterban, facilitering, intermediairfunctie tussen doelgroep en lokale overheid.

Tweede lijnsactiviteiten
Tweede lijnsactiviteiten bestaan uit: beleidsbeïnvloeding, intermediair tussen diverse doelgroepen en de lokale en regionale overheden (door middel van signalering, pleitbezorging en belangenbehartiging), ontwikkeling en implementatie van methodieken, ondersteuning van zelforganisaties (door middel van advisering, kwaliteitsverbetering - kadertrainingen -, en organisatie versterking op juridisch en financieel gebied) en versterking van de kennisinfrastructuur.

Een belangrijk onderscheid tussen de eerste en tweede lijnsactiviteiten is gelegen in het wel of niet rechtstreeks contacten hebben met de doelgroep. Eerste lijnsactiviteiten richten zich primair rechtstreeks op de doelgroep zelf. Tweede lijnsactiviteiten komen uiteindelijk weliswaar ten gunste van de doelgroep maar richten zich op het werkveld zoals lokale en regionale overheden, algemene instellingen en zelforganisaties en koepels.
Ondanks deze afbakening is er in de praktijk sprake van activiteiten die op het grensvlak van de eerste en de tweede lijn liggen. Zo kan de intermediairfunctie op het lokale niveau zowel als een eerste lijns- als een tweede lijnstaak worden beschouwd. Ook kan het uitvoeren van een project waarbij een nieuwe werkwijze wordt uitgeprobeerd ten behoeve van de doelgroep liggen op het grensvlak tussen de eerste en tweede lijn (enerzijds gaat het om rechtstreekse

dienstverlening aan de doelgroep, anderzijds is sprake van methodiekontwikkelingen). Ondanks dat sommige activiteiten op basis van bovenstaande definities niet helemaal eenduidig als eerste of tweede lijn te karakteriseren vallen, bieden de definities voldoende houvast voor onze inventarisatie van de activiteiten van de verschillende organisaties.
Omwille van de leesbaarheid is in de hoofdtekst alleen een samenvatting opgenomen van de verrichte activiteiten en een kenschets of de organisatie zich voornamelijk op eerste of tweede lijnstaken toelegt. Aan het eind van elke paragraaf wordt per kolom en organisatie een overzicht gegeven van de verrichte activiteiten.

3.2 De Surinaamse kolom

Activiteiten van Krosbe
Uit de inventarisatie van de activiteiten blijkt dat Krosbe zich als tweede lijnsinstelling ook voornamelijk toelegt op tweede lijnstaken. De organisatie verricht vooral veel projecten gericht op de ontwikkeling en implementatie van methodieken. Daarnaast zijn er enkele activiteiten op het gebied van belangenbehartiging, het verbeteren van de kennisinfrastructuur en de ondersteuning van zelforganisaties. Ondanks dat het zwaartepunt van Krosbe ligt op de tweede lijnstaken zijn er toch een aantal activiteiten die meer als eerste lijnsactiviteiten kunnen worden beschouwd of op het grensvlak tussen de eerste en twee lijn liggen. Een voorbeeld van een eerste lijnsactiviteit is de multimediale voorlichting aan de doelgroep met betrekking tot onderwijs, opvoeding en gezondheid of het project ouderparticipatie waarbij ouders worden getraind om deel te nemen aan medezeggenschapsraden. Voorbeelden van projecten die op het grensvlak van de eerste en tweede lijn liggen is de maatschappelijke begeleiding van randgroepjongeren in Spijkenisse en de activiteiten in het kader van de groepswoonprojecten. Veel projecten waarin nieuwe methodieken worden ontwikkeld, worden (mede)gefinancierd door verschillende gemeenten (bijvoorbeeld Spijkenisse) en gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld DSO).

Activiteiten van de Surinaamse zelforganisaties
De Surinaamse zelforganisaties verrichten voor het overgrote deel alleen eerste lijnstaken, dat wil zeggen activiteiten die rechtstreeks op de doelgroep gericht zijn. Bij drie organisaties is sprake van enkele activiteiten die als tweede lijnsactiviteit gekenmerkt kunnen worden of op het grensvlak tussen de eerste en tweede lijn liggen, zoals de advisering en ondersteuning van reguliere instellingen (Sober), informatieverstrekking over de oprichting van een woongroep voor ouderen (Setasan) en de ontwikkeling (en uitvoering) van het project ‘huisbezoek op maat’ (HVR). De meeste zelforganisaties bieden een combinatie van sociaal-culturele activiteiten en meer cursorische activiteiten (taal, zang, dans et cetera). Sober onderscheidt zich

van de andere organisaties omdat zij zich alleen richt op maatschappelijke dienstverlening en voorlichting en geen sociaal-culturele activiteiten op het programma heeft staan.

Overlap in activiteiten

Er is nauwelijks sprake van overlap in activiteiten tussen de steunfunctie en de zelforganisaties. Slechts enkele activiteiten van Krosbe, zoals de voorlichtingsactiviteiten, liggen meer op het werkterrein van de andere organisaties, in dit geval Sober.

Tussen de zelforganisaties onderling is meer sprake van overlappende activiteiten. Zo verrichten zowel Sober als Setasan maatschappelijke dienstverlening. Hoewel Sober in principe maatschappelijke dienstverlening biedt voor alle Surinaamse etnische groepen, bereikt zij in de praktijk vooral de Afro-surinamers en Hindoestanen. Omdat de dienstverlening onvoldoende toegesneden is op de Javaanse doelgroep, verricht Setasan zelf maatschappelijke dienstverlening.

De verschillende Surinaamse trefcentra (Wi Masanga, Setasan en Apna Bhawan) organiseren voor een deel vergelijkbare activiteiten, alleen richten ze zich op de verschillende etnische groepen. Voorheen organiseerde ieder trefcentra een jaarlijkse excursie, een nieuwjaarsreceptie, computerlessen et cetera. In het kader van het platform worden deze activiteiten nu gebundeld. De toekomst zal leren in hoeverre de overlap in activiteiten zal worden teruggedrongen. In principe zal afstemming gaan plaatsvinden tussen de activiteiten van de verschillende organisaties, waarbij naast de trefcentrumfunctie voor de verschillende etnische groepen vooral gekeken wordt wie welke activiteit het beste kan uitvoeren.

Ook tussen de vrouwenorganisaties SVOR en HVR bestaat overlap in het soort activiteiten dat wordt verricht, met name op het gebied van sociaal-culturele en laagdrempelige activiteiten. Ook hier geldt echter dat de verschillende organisaties zich richten op verschillende doelgroepen: HVR op de Hindoestaanse vrouwen, SVOR met name op de Afro-Surinaamse vrouwen (hoewel één van gebruikersgroepen van het SVOR een groep van Hindoestaanse vrouwen is). HVR heeft ooit ruimtes gehuurd van het SVOR, maar verdere samenwerking is niet van de grond gekomen vanwege te grote culturele verschillen. HVR werkt meer samen met andere (allochtone) vrouwengroepen dan met SVOR. Ondanks enige overlap op met name het sociaal-culturele vlak zijn er ook belangrijke verschillen. Zo richt het HVR zich veel meer op projecten op het gebied van educatie en werkgelegenheid dan het SVOR.

De verschillende Hindoestaanse organisaties die in het onderzoek zijn betrokken verrichten allemaal activiteiten in het kader van de viering van Hindoestaanse feestdagen. Daarbij wordt waar kan samengewerkt. Overigens verloopt de samenwerking tussen de verschillende Hindoestaanse organisaties naar mening van het HVR niet overal even soepel.

Schema 3.1: Overzicht van activiteiten in de Surinaamse kolom (activiteiten gemerkt met (*) liggen op het grensvlak van de eerste en tweede lijn; activiteiten met (#) zijn Stimulans projecten).

Krosbe[1]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Project werk in uitvoering Spijkenisse (*) (#) • Project medezeggenschapsraad-training ten behoeve van ouders met schoolgaande kinderen (*) • Project ouderparticipatie/ ouderbetrokkenheid • Multimediale voorlichting met betrekking tot onderwijs, opvoeding en gezondheid. • Project maatschappelijke begeleiding randgroepjongeren Spijkenisse (*) • Projecten participatiebevordering (onder andere nieuw kader in de sport) en politiek participatie allochtonen (*) (#) • Project verbreding en verdieping inzet allochtone ambassadeurs (*) (#) • Begeleiding groepswoonprojecten (*)	• Databank allochtone ondernemers • Project helpdesk werk (#) • Project tweede kansonderwijs voor schoolverlaters • Mentorprojecten (ontwikkeling en implementatie methodieken) (*) (#) • Project OALT (ontwikkeling methodieken) • Project interculturalisering schoolmaatschappelijk werk • EBG basisschool • Project overdracht jongerenmethodiek • Methodische handreiking vrijwilligers trajectbemiddeling • Kwaliteitsverbetering zelforganisaties • Deelname aan diverse overleggen ten behoeve van ontwikkeling en evaluatie allochtonenbeleid (deels (#)) • Project tolerantie Alexanderpolder • Project Allochtone ouderen (Opzetten groepswoonprojecten)(*) (#) • Helpdesk allochtonen met een handicap (#) • Versterken positie allochtonen in gezondheidszorg (belangenbehartiging) (#) • Project stervensbegeleiding, rouwrituelen en rouwverwerking (#) • Faciliteren van Surinaamse kunst- en cultuuruitingen • Antiracisme projecten (#) • Project interculturalisatie zorg en welzijn (#) • Project voorlichtings- en documentatiecentrum (#) • Tijdschrift migranten informatief (#)

[1] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

Vervolg schema 3.1

Sober[2]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Maatschappelijk werk (psychosociale hulpverlening, dienstverlening algemeen en rondom migratievraagstukken, bemiddeling tussen cliënt en instanties, doorverwijzing) • Voorlichting (nieuwsbrief Sober info, radioprogramma's, groepsvoorlichtings-bijeenkomsten)	• Advisering/ ondersteuning reguliere instellingen tav projecten (bv GGD, deelgemeentes) (*)
Wi Masanga[3]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Kinderactiviteiten (maandelijks, kinderboekendag, limonade disco, kinderkerst) • Cursus Sranan Tongo • Cursus set-dans • Facilitering gebruikersgroepen (oa kinderclub, biljartclub, Rastafari sport/muziekclub) • Viering hoogtijdagen • Activiteiten in het kader van de emancipatieviering • Activiteiten in het kader van het cultuurpodium • Radio	
Apna Bhawan[4]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Voorlichting en informatie (schoolkeuze voortgezet onderwijs, voorlichting diabetes mellitus, vraagbaak- en documentatiecentrum, nieuwsbrief en radio Apna Bhawan) • Cursussen (hindi) • Projecten ouderenparticipatie (huiskamerproject 'lalla rookh', ouderenproject 'Saathi', dagvoorziening Hindoestaanse ouderen, werkgroep allochtoon zorgcentrum) • Identiteitsbevorderende activiteiten (viering Hindoestaanse feestdagen) • Ondersteuning gebruikersgroepen (facilitering door middel van gebruik ruimtes)	

[2] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

[3] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

[4] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

Vervolg schema 3.1.

Wajonong[5]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Sociaal-culturele activiteiten: zang, dans, toneel • Taallessen • Creatieve activiteiten • Culturele feesten	
Surinaams Vrouwenorgaan Rotterdam SVOR[6]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Vrouwenvereniging Sroejema (wekelijks) • Laagdrempelige activiteiten • Stadsgeheimen (informatieverstrekking) • Themamiddagen (bijvoorbeeld rondom gezondheid en invoering Euro) • Excursies naar andere vrouwengroepen Surinaams Vrouwen Kollektief • Maandelijkse themabijeenkomsten Hindoestaanse Vrouwen Orgaan (wekelijks) • Hindi • Sportlessen (yoga, dans) • Praatgroepen • Viering Hindoestaanse feestdagen	
HVR[7]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Ontmoetingsmiddagen • Voorlichtingsbijeenkomsten • Nederlands algemene ontwikkeling • Hindi • Studie Mahabharat, • naai- en verstelwerk • Bewegen op muziek • Sport (zwemmen, yoga) • Netwerkbijeenkomst voor vrouwen in de bijstand • Basiscursus gemeentepolitiek • Cursus fotografie + tentoonstelling • Gezondheidsworkshops • Viering Hindoestaanse feestdagen	• Conferenties en presentaties (bijvoorbeeld met betrekking tot alleenstaande vrouwen met schoolgaande kinderen, deelname aan forum studiebijeenkomst Tropenmuseum, presentatie werkbezoek India) • Ontwikkeling en uitvoering project 'Huisbezoek op maat' (project Maatwerk) (*)

[5] Activiteiten gebaseerd op interview.

[6] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

[7] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

3.3 Antilliaanse en Arubaanse kolom

Activiteiten van Forsa
Uit de inventarisatie van de activiteiten blijkt dat Forsa grotendeels tweede lijnstaken verricht, zowel op het gebied van beleidsbeïnvloeding, de ontwikkeling en implementatie van methodieken en de ondersteuning van zelforganisaties in diverse Zuid-Hollandse steden. Daarnaast verricht Forsa activiteiten die formeel niet tot hun takenpakket behoren (namelijk eerste lijnsactiviteiten) en die vooral liggen op het terrein van opbouwwerk in de wijk. Er worden verschillende hand- en spandiensten verricht voor vrijwilligersorganisaties. Dit gebeurt vaak op oproepbasis en heeft meestal betrekking op hele praktische zaken zoals het organiseren van een feest (Bantopa).

Activiteiten van SWA
De meeste activiteiten van SWA zijn te typeren als eerste lijnsactiviteiten (cursussen, laagdrempelige activiteiten, voorlichting, maatschappelijke spreekuren, allemaal gericht op de doelgroep). Daarnaast is er een aantal activiteiten dat meer op het grensvlak van de eerste en tweede lijn ligt. Voorbeelden hiervan zijn het expressieproject waarvan een belangrijk onderdeel methodiekontwikkeling is en de administratieve en financiële begeleiding aan zelforganisaties.
SWA verricht ook activiteiten die te typeren zijn als tweede lijnsactiviteiten. Zij doen aan beleidsbeïnvloeding (met name op het lokale niveau) en nemen zij deel aan allerlei overleggen (Lus di trafiko/Strategisch Antilliaans Beraad). Binnen SWA zijn er ideeën om zich (nog) meer te gaan richten op beleidsbeïnvloeding. Ook is SWA bezig met het formuleren van een plan om de ondersteuning van zelforganisaties systematischer/structureler ter hand te gaan nemen.
SWA kan worden getypeerd als een 'gemengde' organisatie, waarbij het accent meer op de eerste lijn ligt, maar waarin ook een duidelijke ontwikkeling naar tweede lijnstaken gesignaleerd kunnen worden. Het soort activiteiten is daarmee heel divers, van laagdrempelige activiteiten als taart versieren als adviserende taken richting de (lokale) overheid.

Activiteiten van Shimaruku en CAR
Shimaruku en CAR zijn beide te typeren als typische eerste lijnsorganisaties. Beiden verrichten voornamelijk sociaal-culturele activiteiten.

Overlap in activiteiten
De grootste overlap in activiteiten kan geconstateerd worden tussen de steunfunctie en de koepel. Zo geven FORSA en SWA beide ondersteuning aan zelforganisaties. Daarnaast verricht Forsa regelmatig opbouwwerk in de wijken, een activiteit die meer ligt op het terrein van SWA. Wanneer in de toekomst SWA de ondersteuning van zelforganisaties verder wil

uitbouwen komen ze daarmee op het werkveld van Forsa. Belangrijke reden voor SWA om de ondersteuning structureler ter hand te willen nemen is dat zij vanwege hun vestiging in Rotterdam dichter bij de doelgroep zitten dan Forsa. Kortom de eerste en tweede lijnsondersteuning van zelforganisaties/vrijwilligersorganisaties loopt erg door elkaar: de eerste lijnsorganisaties verricht tweede lijnstaken en de tweede lijnsorganisatie verricht eerste lijnstaken. Beide organisaties houden zich ook bezig met beleidsbeïnvloeding, waarbij SWA zich richt op Rotterdam en Forsa een groter gebied bestrijkt. Naar mening van Forsa zit de grootste overlap bij de tweede lijnsactiviteiten, getuige de participatie van SWA in verschillende overlegorganen in Rotterdam-Rijnmond. SWA staat op het standpunt dat er in de praktijk slechts een geringe overlap is met de activiteiten van Forsa. Wel wordt door SWA aangegeven dat op bepaalde terreinen goed samengewerkt kan worden. Een voorbeeld van mogelijke samenwerking in de tweede lijn is beleidsbeïnvloeding ten aanzien van de huisvestingsproblematiek van Antillianen.
Een belangrijke reden voor de overlap (dat wil zeggen dat SWA als primair eerste lijnsorganisatie ook tweede lijnsaken uitvoert) is dat SWA als Rotterdamse organisatie (en met een grotere formatie) zich veel meer kan richten op beleidsbeïnvloeding in het Rotterdamse, terwijl Forsa met hun beperkte personele capaciteit zich moet richten op de gehele provincie Zuid-Holland.

Behalve overlap tussen de steunfunctie en koepel is er in beperkte mate ook sprake van overlap tussen de koepel en de zelforganisaties, met name daar waar het gaat om het organiseren van laagdrempelige activiteiten als een kerstzang, sinterklaas voor kinderen et cetera. SWA is overigens voornemens om te inventariseren in hoeverre het mogelijk is om dergelijke laagdrempelige activiteiten door de zelforganisaties uit te laten voeren.

Schema 3.2: Overzicht van activiteiten in de Antilliaanse kolom (activiteiten met een (*) liggen op het grensvlak van de eerste en tweede lijn).

Forsa[8]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Opbouwwerk in de wijken (hand en spandiensten op oproepbasis, organiseren feesten en dergelijke)	• begeleidingscommissie minderhedenmonitor • Lus di trafiko/Strategisch Antilliaans Beraad • Landelijke adviescie. Antilliaans medeburgerschap • Rapport stand van zaken Antillianen Hoogvliet • Case-management project (ontwikkeling en implementatie methodieken) • Siña idioma (ontwikkeling en implementatie methodieken) • Cursus sociaal-culturele vaardigheden voor AA (ontwikkeling en implementatie methodieken) • Cursus project de schakel (ontwikkeling en implementatie methodieken) • Ondersteuning ZO (schrijven projectplannen, opstellen begrotingen, penningmeesterschap): St. Shimaruku (R'dam), St. Daimari, St. Sihaky, St. Bon Aire, St. Maapp
SWA[9]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Onderwijs • Ouderparticipatieproject • Oudercursus Bon Kriá • Naschoolse en buitenschoolse kinderactiviteiten • Activiteiten voor kinderen • Activiteiten voor tieners • Voorlichting OALT Scholing en werk • Cursus Nederlands en beroepenoriëntatie, aspirant ondernemerschap, computer, omgaan met geld en schulden, helpende welzijn • Talentenmarkt • Voorlichting scholing/werk , nieuwkomers Vrouwenwerk/ ouderen werk • Vrouwendag, cursussen, voorlichting, excursies, kerstviering Maatschappelijke begeleiding • Spreekuren	• Expressieproject (methodiekontwikkeling) (*) • Ondersteuning A/A jongerenzelforganisaties (ondersteuning bij organiseren activiteiten, administratieve en financiële begeleiding) (*) • Lus di trafiko/Strategisch Antilliaans Beraad

[8] Activiteiten gebaseerd op het projectendossier 2000 en interview.

[9] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

Vervolg schema 3.2.

Shimaruku[10]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• activiteiten voor tieners (tienergroep) • Ardennen-weekend voor tieners • Culturele dagen (vader/moederdag) • Training voor vrijwilligers • Creatieve activiteiten voor oudere vrouwen.	
CAR[11]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Organiseren jaarlijks Dande festival • Domino (wekelijks) • Sociaal culturele activiteiten (feestavonden, vader en moederdag viering, culturele salon et cetera)	

3.4 De SBWR kolom

Activiteiten van SBWR

SBWR heeft in het verleden veel eerste lijnstaken uitgevoerd. Men verzorgde veel spreekuren voor uiteenlopende migrantengroepen, wat nog doorklinkt in de functie van 'consulent'. Inmiddels is daar verandering in gekomen. De activiteiten die momenteel door SBWR worden uitgevoerd vallen in hoofdzaak onder de tweede lijn. Een groot aantal projecten wordt uitgevoerd in het kader van Stimulans, wat wil zeggen: samen met steunfunctie Krosbe. In drie werk-projecten (in Spijkenisse, Vlaardingen en Schiedam) houden de consulenten zich bezig met het benaderen, adviseren en begeleiden van werkzoekende individuen, wat betekent dat ze, op zijn minst ten dele, als activiteiten van de eerste lijn gezien moeten worden. Ten aanzien van de organisaties Avanço, PBR, TCCV en SMACCV bestaat een aparte relatie die gestalte krijgt in de uitgeplaatste consulenten. Deze consulenten, die dus formeel in dienst zijn bij SBWR, verrichten activiteiten die verschillen omdat ook de taken van de organisaties waar ze werken uiteenlopen.

Activiteiten van Avanço en PBR

Avanço en PBR zijn koepelorganisaties die contacten onderhouden met een groot aantal zelforganisaties. De Kaapverdiaanse organisaties staan vooralsnog niet erg sterk in hun schoenen en hebben bij zeer veel zaken ondersteuning nodig. Analfabetisme is hier vaak debet aan. In deze situatie moeten taken door Avanço worden opgepakt, zoals het opstellen van plannen en het aanvragen van subsidie. Dit leidt ertoe dat deze werkers van Avanço, inclusief de uit-

[10] Activiteiten gebaseerd op interview.

[11] Activiteiten gebaseerd op interview.

geplaatste consulent van SBWR, activiteiten uitvoeren die weliswaar tot de tweede lijn behoren, maar die tevens tijdrovend en van een zeer basaal niveau zijn.
De situatie bij PBR is anders. Deze organisatie heeft een veel langere geschiedenis dan Avanço en in de loop der jaren heeft men een structuur ontwikkeld die gebaseerd is op lidmaatschap der organisaties. Ondersteuning van deze organisaties, kadervorming en belangenbehartiging zijn de categorieën waarbinnen het merendeel van de activiteiten is onder te brengen. Het gaat dan om activiteiten behorend tot de tweede lijn.

Activiteiten van TCCV en SMACCV
Beide organisaties richten zich op vrouwen uit een bepaalde etnische groep. Andere organisaties blijken slecht in staat deze vrouwen te bereiken, reden waarom TCCV en SMACCV zich er juist op hebben toegelegd. In het verleden concentreerde men zich op laagdrempelige activiteiten in de sfeer van naai-, weef- en kapperslessen. Gaandeweg is het accent verschoven naar voorlichting, onderwijs en cultuur. Nog steeds gaat het in hoofdzaak om activiteiten die direct aan de vrouwen worden aangeboden en dus behoren tot de eerste lijn. De beide stichtingen werken samen met andere organisaties in stedelijke projecten. Dit betreft belangenbehartiging en is een tweede lijnsactiviteit. Daarnaast houdt SMACCV zich bezig met methodiekontwikkeling, ook een tweede lijnsactiviteit.

Activiteiten van Progresso en Cabo
Progresso en Cabo zijn organisaties die onder Avanço hangen en zich rechtstreeks met de doelgroep bezighouden. Hun activiteiten behoren tot de eerste lijn.

Overlap in activiteiten
De SBWR 'kolom' is, anders dan de andere twee 'kolommen', niet specifiek op één etnische groep gericht. Binnen deze 'kolom' treft men organisaties die verschillende etnische groepen als hun doelgroep zien. Zo kennen Marokkaanse en Arabische vrouwen (SMACCV), Turkse vrouwen (TCCV), Kaapverdianen (Avanço, Progresso) en jonge Kaapverdianen (Cabo) hun eigen organisaties, terwijl daarnaast PBR een meer algemene doelgroep heeft. PBR werkt bovendien met lidmaatschap, wat inhoudt dat organisaties die bij hen aankloppen niet ook mogen 'shoppen' bij andere (koepel)organisaties. Dit heeft tot gevolg dat er geen overlap is wanneer gekeken wordt naar de eerste lijnsactiviteiten.
Een ander punt is de situatie met PBR en SBWR. Beide verrichtten hoofdzakelijk tweede lijnsactiviteiten en wonen daartoe regelmatig divers overleg bij. SBWR maakt bezwaar tegen de situatie waarin bij vergaderingen hun 'eigen' uitgeplaatste consulenten namens PBR aanwezig zijn. "Zij doen te veel van wat wij ook doen". In het volgende hoofdstuk komt dit onderwerp meer uitvoerig ter sprake.

Schema 3.3: Overzicht van activiteiten in de SBWR kolom (activiteiten gemerkt met (*) liggen op het grensvlak van de eerste en tweede lijn; activiteiten met (#) zijn Stimulans projecten).

SBWR[12]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Werk in Uitvoering Spijkenisse (#) • Sociale activering Schiedam (#) • Werk en scholing Vlaardingen (#) • Multicultureel centrum voor Participatie (#) (*) • Jouw Project (*)	Arbeid en scholing • Helpdesk Allochtone Werkzoekenden (#) Zorg • Allochtone Ouderen (#) (*) • Helpdesk Allochtonen met handicap (#) • Informatie op koers (#) • Verbinden en vernieuwen (#) Onderwijs en educatie • Consultatieteam Onderwijs • Basiseducatie Op School • Ouders Informeren Leerkrachten • Huiswerkbegeleiding Allochtone Scholieren • Werkgroep Onderwijs Migranten (#) Jeugd • Plan van Herstel Noord Sociaal Beleid • PBR (uitgeplaatste consulent) • Avanço (uitgeplaatste consulent) • TCCV (uitgeplaatste consulent) • SMACCV (uitgeplaatste consulent) • Ontwikkeling Allochtonenbeleid (#) • Migranten Informatief (#) • Voorlichting en Documentatiecentrum (#) Antiracisme • School zonder Racisme (#) Interculturalisatie • Impuls • Stervensbegeleiding, rouwen (#)

[12] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview

Vervolg schema 3.3.

PBR[13]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Jongeren • Banenmarkt allochtone jongeren • Onderzoek Somalische jongeren • Nieuwe vrienden Scouting Rotterdam Ouderen • Voorlichting remigratie (*) • Activering • Patiëntenplatform Divers • Financieel spreekuur • De nieuwsbrief	Ondersteuning/begeleiding zelforganisaties • Adviseren opbouw organisaties • Begeleiden bij opzetten activiteiten • Zoeken naar subsidiebronnen • Opstellen werkplannen en jaarverslagen • Zoeken naar locaties • Realiseren van I/D-banen Kadervorming/deskundigheidsbevordering • Jaarlijks studieweekend met cursus • Stichting Train, bundeling cursusaanbod • Voorlichtingen en cursussen • Empowerment Marokkaanse zelforganisaties Belangenbehartiging • Overleg Onderwijs Migranten (OOM) • Conferentie huiswerkbegeleiding • Begeleiding Studieondersteuning Kaapverdiaanse leerlingen. • Overleg Platform Werkgelegenheid Allochtonen (PWA) en Wet Samen • Klankbordgroep Toeleidingsprojecten • Vrouwen tegen verarming (netwerk met andere vrouwenorganisaties) • Buitenlands Vrouwen Overleg • Herijking emancipatiebeleid • Stedelijk Comité 8 maart • Adviseren, doorverwijzen en voorlichten van ouderen • Overleg inzake ouderenactivering • Music & Art • Project Samen feesten vieren • Horeca en Ruimtelijke ordening • Wijkaanpak • Witte illegalen • Conferentie Sociale integratie • Rotterdam Verkeert

[13] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000, diverse documenten en interview

Vervolg schema 3.3.

Avanço[14]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Jongeren • Begeleiden en ondersteunen (projecten bij) jongerenorganisatie Cabo Vrouwen • Onderzoek Wensen en behoeften Kaapverdische vrouwen • Vrouwen netwerk • Vrouwen en politiek Ouderen • Huisbezoeken ouderen • Woongroep 'A Pousada' • Em Movimiento (ouder worden in Nederland) • Cultuurtolken Maatschappelijke dienstverlening • Ouders en onderwijs (informeren, participatie) • Tweede thuis (toestroom naar peterspeelzalen). • Spreekuur • Nederlandse les • Project Werkgelegenheid en sociale activering • Project GGZ consulent Cultuur en media • Centr@ (computer en internet) • Casa de cultura	• Ondersteuning zelforganisaties (organiseren, plannen, begeleiden, schrijven subsidieaanvragen, personele ondersteuning) (*) • Belangenbehartiging • Beschikbaar stellen van ruimtes • Kadervorming vrouwen • Professionalisering en deskundigheidsbevordering • PR
TCCV[15]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Arbeid • Arbeidstoeleiding Onderwijs • Taalonderwijs Nederlands • Cursus Turks voor Nederlanders Projecten • Ambassadeurs tweede thuis (toestroom naar peterspeelzalen). • Voorlichting Verkiezingen • Werkgelegenheid Cultuur • Intercultureel theaterproject • Lezingen Turkse schrijvers • Cursus fotografie • Cursus saz (snaarinstrument) • Cursus volksdansen • Tentoonstellingen • Uitgeven krant Bizim Gazete Maatschappelijke dienstverlening • Spreekuur voor vrouwen	• Stedelijk comité 8 maart (netwerk met andere vrouwenorganisaties) • Vrouwen tegen verarming (netwerk met andere vrouwenorganisaties) • Samenwerking met Turkse organisaties, vrouwenafdelingen

[14] Activiteiten gebaseerd op Werkplan 2001, 2002, beleidsplan 2000 en interview.

[15] Activiteiten gebaseerd op Overzicht activiteiten cursusseizoen 2001/2002, werk - en beleidsplan 2001 en interview.

Vervolg schema 3.3.

SMACCV[16]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Projecten • Ambassadeurs tweede thuis (toestroom naar peterspeelzalen).(*) • Cursus opvoeding • Meer geld minder energie • Milieu Maatschappelijke dienstverlening • Maatschappelijk werk • Huiselijk geweld Arbeid • Sollicitatiespreekuur • Bemiddeling • Banen- en beroepenoriëntatie Onderwijs • Nederlands • Arabisch • Marokkaans-Arabisch dialect Overig • Lezingen en tentoonstellingen • Meidenactiviteiten • Naaien • Techniek • Computer	• Methodiekontwikkeling • Kadertrainingen (Interculturele communicatie; werken met groepen; bestuursvaardigheid; politiek; arbeidsmarkt). • Stedelijk comité 8 maart (netwerk met andere vrouwenorganisaties) • Vrouwen tegen verarming (netwerk met andere vrouwenorganisaties)
Progresso[17]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Maatschappelijke dienstverlening • Werkgroep gedupeerde Kaapverdianen (problemen na verlate vliegreizen) • Ontwikkelingshulp voor Kaapverdische dorpen	
Cabo Jongeren	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Nederland-Kaapverdië • Studieondersteuning • Cito-toetsvoorbereiding • Ti Lobo • Meiden en emancipatie • Preventieproject • Jongerensoos de Helling • Radioprogramma's • Culturele activiteiten • Werktoeleiding	

[16] Activiteiten gebaseerd op Werkplan 2001/2003 en interview.

[17] Activiteiten gebaseerd op toegezonden informatie en interview.

3.5 Overige organisaties

Activiteiten van SPIOR
De islamitische koepelorganisatie kent zowel eerste als tweede lijnsactiviteiten. Er worden cursussen aangeboden en projecten gedraaid ten behoeve van islamitische Rotterdammers. Daarnaast is ondersteuning van organisaties en activeren van moslims een belangrijke taak. De laatste jaren worden discussies gevoerd die met zich meebrengen dat belangenbehartiging en pleitbezorging op zowel stedelijk als landelijk niveau een groeiende activiteit is. Ontwikkelingen als deze leiden ertoe dat meer accent komt te liggen op de tweede lijn.

Activiteiten van Wa Fook Wui
Wa Fook Wui is een Chinese koepelorganisatie die louter Chinese groeperingen bereikt en zelf veel en uiteenlopende projecten uitvoert. Het merendeel daarvan is rechtstreeks voor de doelgroep bestemd en is dus eerste lijns. Activiteiten van de tweede lijn zijn minimaal.

Activiteiten van Stichting Vluchtelingenorganisaties Rijnmond/SVOR
Het SVOR verricht een combinatie van eerste en tweede lijnstaken. De ondersteuning van (aangesloten) zelforganisaties en het ontwikkelen van bijscholingstrajecten (met name de intermediairfunctie tussen de verschillende betrokken instanties) zijn duidelijk tweede lijnstaken. Daarnaast voert SVOR projecten uit die rechtstreeks gericht zijn op de doelgroep en voert incidenteel individuele dienstverlening uit. Er is geen sprake van overlappende activiteiten met de andere onderzochte organisaties. De bestaande steunfuncties en koepels hebben zich tot nu toe niet gericht op de vluchtelingen en vluchtelingenorganisaties. Wel is er soms sprake van een onduidelijke taakverdeling tussen SVOR en Stichting Vluchtelingenwerk Rijnmond, met name wat betreft de ondersteuning van zelforganisaties. SVOR helpt startende zelforganisaties regelmatig met het opstellen van een plan, terwijl dit volgens SVOR eigenlijk de verantwoordelijkheid van Vluchtelingenwerk is.

Activiteiten van Funla
Met de activiteiten die Funla aanbiedt richt men zich rechtstreeks tot de doelgroep, ze behoren vrijwel uitsluitend tot de eerste lijn. In eerste aanleg richtte de organisatie zich vooral op de behoeftes van Latijns-Amerikaanse vrouwen, maar in een later stadium is het aanbod breder en meer algemeen van aard geworden. Door de bredere oriëntatie is ook de toeloop groter geworden.

Schema 3.4: Overzicht van activiteiten van de overige organisaties (activiteiten met een (*) liggen op het grensvlak van de eerste en tweede lijn).

SPIOR[18]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Islamitisch godsdienstonderwijs • Geestelijke verzorging moslim gedetineerden • Islamitische pleegzorg • Thuiszorg in kleur • Somalische huiskamer (voor Somalische meisjes) • Project samen feesten (in het kader van Rotterdam culturele hoofdstad) (*) • Huiswerkbegeleiding • OALT Urdu	• Ondersteunen van aangesloten islamitische organisaties (versterking kader jongeren; versterking positie vrouwen; participatie in wijknetwerken. • Communicatie. Ontwikkeling en uitvoering van PR-beleid. • Activeren vrouwenorganisaties. Ondersteuning van initiatieven, belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding. • Beleidsbeïnvloeding en -advisering.
Wah Fook Wui[19]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
Dienstverlening en Voorlichting • Schriftelijke informatie • Telefooninfolijn • Individuele ondersteuning • Voorlichtingsbijeenkomsten • Documentatie- en informatiecentrum • Informatie via moderne communicatie • Gezondheidsvoorlichting Belangenbehartiging en activering • Assistent ouderenbetrokkenheid • Chinese bewoners en betrokkenen in de wijk • Chinese ouders en hun kinderen Cultuur en creativiteit • Werkgroep contacten Nederlandse organisaties • Interculturele ontmoetingen Begeleiding en ondersteuning • Chinees vrouwenwerk • Chinees ouderenwerk • Vrijwilligersnetwerk Rotterdam • Wooncomplex Ka Fook Mansion • Woonproject Chinese ouderen Faciliteiten • Chinees trefcentrum • Stichting muziekvereniging 'Be Ho'. • Kantonees Chinese operavereniging 'Yim Kwan Fong'. • Chinese Leeuwendans en Kungfu groep • Chinese Jongeren Organisatie (CJO)	• Ondersteuning van zelforganisaties

[18] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000, werkplan 2002 en interview.

[19] Activiteiten gebaseerd op jaarverslag 2000 en interview.

Vervolg schema 3.4.

Stichting Vluchtelingenorganisaties Rijnmond (SVOR)[20]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Individuele dienstverlening aan asielzoekers (incidenteel) • Voorlichting • Bijscholingstrajecten (met name werving van deelnemers en bemiddeling bij uitkerende instanties) (*) • Project maatwerk (gericht op vluchtelingenvrouwen) • Project 'het witte huis' (voor vrouwen met schoolgaande kinderen) • Het wereldpaviljoen	• Ondersteuning van zelforganisaties • Bijscholingstrajecten (bijvoorbeeld 'inleidende leergang accountancy', 'legate opleidingen') (*) • Brugfunctie (bijvoorbeeld gesprekken met burgemeester naar aanleiding van 11 september)
Funla[21]	
Eerste lijn	**Tweede lijn**
• Maatschappelijke en sociale hulpverlening • Nederlandse les • Onderwijs in eigen taal en cultuur • VOS cursus Voorlichting • Informatiemappen • Voorlichtingsbijeenkomsten actualiteit • Voorlichting gezondheid en verzorging • Krant La Voz Latina Ontspanning en ontmoeting • Ontspanningstraining • Recreatie zondagen • Feestelijke bijeenkomsten • Tentoonstellingen • Cursussen voor Nederlanders	• Belangenbehartiging

[20] Activiteiten gebaseerd op interview.

[21] Activiteiten gebaseerd op werkplan 1999 en interview.

4 ONDERSTEUNING

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat ondersteuning centraal. Dit betekent dat wordt ingegaan op de ondersteuningsrelaties die bestaan tussen de steunfunctie, koepels en organisaties binnen de kolommen. In verschillende paragrafen komt aan bod wat de geboden ondersteuning omvat, welke behoeftes er vooralsnog blijven bestaan en welke knelpunten aan het licht komen. De Surinaamse en de Antilliaans-Arubaanse kolommen verschillen van de SBWR kolom omdat alleen in het laatste geval een constructie gehanteerd wordt met uitgeplaatste consulenten.

4.2 De Surinaamse kolom

De geboden ondersteuning

Eén van de activiteiten van Krosbe is het project 'Kwaliteitsverbetering Zelforganisaties'. In het kader van dit project heeft Krosbe standaardmodellen ontwikkeld voor de zelforganisaties met betrekking tot organisatorische en financieel-administratieve zaken. Krosbe assisteert bij het aanvragen van subsidies en het maken van werkplannen. Daarnaast biedt Krosbe kadertrainingen aan zelforganisaties (bijvoorbeeld met betrekking tot financieel beleid en subsidiesystematiek)[1]. De cursussen worden verzorgd door Stichting Train. Deze stichting is opgericht door medewerkers van Krosbe. Daarnaast is Krosbe betrokken bij het platform (PSWR). Behalve van de organisaties die nu verenging zijn in het platform krijgt Krosbe ook verzoeken om ondersteuning van andere organisaties. Deze worden in principe alleen ondersteund indien de activiteiten in het verlengde liggen van de prioriteitsgebieden van Krosbe. Een andere vorm van ondersteuning is de detachering van (voorheen) banenpoolers. Krosbe had begin jaren '90 ongeveer 20 banenpoolers in dienst die werden gedetacheerd naar verschillende vrijwilligers- en zelforganisaties. Krosbe begeleidde de banenpoolers. Bij een aantal organisaties is nog steeds sprake van detachering van Wiw-medewerkers (bijvoorbeeld bij het Surinaams vrouwenorgaan Rotterdam).

De ondersteuningsrelatie tussen Krosbe en een aantal Surinaamse welzijnsorganisaties (Sober, Wi Masanga, Apna Bhawan en Setasan) is in de afgelopen periode vanwege de oprichting van het platform geïntensiveerd.

[1] In 2000 is een training verzorgd voor Apna Bhawan en Wi Masanga.

Tot 1999 was de relatie tussen Krosbe en deze organisaties voornamelijk van incidentele aard en was er weinig afstemming en samenhang met de eerste lijnsorganisaties. Deze relatie lijkt nu ten goede gekeerd. Krosbe is nu bezig met het opstellen van een werkplan voor het platform. Hierin moet ook duidelijk de afstemming van de activiteiten geregeld worden, waarbij de zelforganisaties verantwoordelijk worden voor de uitvoering en de individuele dienstverlening en de steunfunctie voor het beleid en activiteiten die de trefcentra overstijgen.
De ondersteuningsrelatie tussen Krosbe en de andere Surinaamse organisaties (SVOR, Wajonong, en HVR) die in het onderzoek betrokken zijn, zijn minder hecht. In het geval van SVOR ondersteunt Krosbe bij het uitzoeken van de mogelijkheden om een Wiw-plaats om te zetten naar een ID-baan en heeft Krosbe als klankbord gefungeerd bij een recent reorganisatieproces. Wajonong en HVR worden niet of nauwelijks ondersteund door Krosbe. Wajonong heeft daartoe tot op heden ook nauwelijks initiatieven ontplooid, dat wil zeggen er is geen concreet beroep op assistentie gedaan. HVR heeft bij de oprichting van de stichting contact gezocht met Krosbe, maar werd toen afgeraden om een specifiek op Hindoestaanse vrouwen gerichte organisatie op te zetten. Nu HVR inmiddels al een aantal jaren succesvol draait, wordt de stichting wel uitgenodigd voor activiteiten van Krosbe maar van echte ondersteuning is geen sprake.

Behoefte aan ondersteuning en knelpunten

De in dit onderzoek betrokken Surinaamse zelforganisaties hebben aangegeven op verschillende punten behoefte te hebben aan (extra) ondersteuning. Deze behoeftes kunnen worden samengevat onder een vijftal noemers:

- Informatieverstrekking;
- deskundigheidsbevordering (cursussen);
- pleitbezorging/belangenbehartiging;
- praktische ondersteuning/facilitering;
- materiële ondersteuning.

Voor de zelforganisaties die geen (structurele) subsidierelatie hebben met de gemeente geldt dat zij weinig zicht hebben op welke instanties iets voor hun organisatie kan betekenen. Het ontbreekt deze organisaties vaak aan voldoende informatie over waar subsidies kunnen worden aangevraagd, welke beleidsmedewerkers en raadsleden belangrijk zijn in het werkveld et cetera. Daarnaast hebben sommige organisaties behoefte om (beter) op de hoogte gehouden te worden van belangrijke beleidsveranderingen en maatschappelijke ontwikkelingen. Een voorbeeld dat genoemd wordt zijn de gevolgen van Arbo-wetgeving voor vrijwilligersorganisaties.
Op het gebied van deskundigheidsbevordering hebben verschillende organisaties behoefte aan cursussen en trainingen. Vooral zelforganisaties die (voornamelijk) gerund worden door

vrijwilligers, zoals HVR en Wajonong, hebben behoefte aan kadertrainingen om hun organisatie te versterken. Bij HVR is de laatste jaren het aantal medewerkers erg toegenomen. Hierdoor is de situatie ontstaan dat de voorzitter van het bestuur/coördinator een groot aantal vrijwilligers en Wiw'ers moet aansturen zonder daar specifiek voor opgeleid te zijn. Een vorm van coaching of een training 'leidinggeven aan vrijwilligers' wordt als zeer gewenste en noodzakelijke ondersteuning gezien. Voor Wajonong geldt dat er behoefte is aan kadertraining aan bestuursleden op het gebied van vergadertechnieken en communicatietraining, maar ook op het gebied van het aanvragen van subsidies. Op dit moment wordt Wajonong niet gesubsidieerd en men heeft er ook onvoldoende expertise in huis om een eventuele aanvraag op schrift te stellen. Dit gebrek aan ervaring bij de bestuursleden verklaart waarschijnlijk ook de drempelvrees die Wajonong heeft om intensiever samen te gaan werken met het platform. Tegelijkertijd wordt erkend dat voor een verdere uitbouw van de activiteiten van de organisatie het huidige personeel beter opgeleid moet gaan worden.
Een aantal behoeftes kunnen worden gerangschikt onder het kopje pleitbezorging/belangenbehartiging. Als gevolg van de positieve ontwikkelingen binnen de doelgroep, ondergaat het Surinaams welzijnswerk op dit moment een herijking. De organisaties die verenigd zijn in het platform moeten zich gaan toeleggen op een beperkt aantal kernactiviteiten. De Surinaamse welzijnsorganisaties moeten duidelijk gaan aangeven waarom er nog steeds behoefte is aan specifieke voorzieningen voor Surinamers. Bij dit proces wordt ondersteuning verwacht van Krosbe. Zij moeten bijvoorbeeld criteria opstellen waardoor de Surinaamse organisaties hoger op de politieke agenda komen en ze moeten lobbyen bij de lokale overheid ten behoeve van de zelforganisaties.
Een belangrijk deel van de behoeftes vallen onder de noemer praktische ondersteuning/facilitering. Bijna alle organisaties - zowel degene die bestaan uit vrijwilligers als de gesubsidieerde zelforganisaties - hebben behoefte aan ondersteuning bij de aanvraag van subsidies. In veel organisaties ontbreekt de menskracht of de expertise om fondsen te werven. Zeker nu organisaties steeds meer gedwongen worden om nieuwe financieringsbronnen te vinden is ondersteuning hierbij onontbeerlijk. Ook hulp bij het opstellen van goede werkplannen, jaarverslagen en evaluatieverslagen en assistentie bij het op papier zetten van in het veld ontwikkelde methodieken wordt als belangrijk beschouwd. Een ander aspect dat voornamelijk voor HVR geldt is het gebruik van bestaande faciliteiten bij de steunfunctie (bijvoorbeeld het gebruik van radio zendtijd). HVR ervaart het als een knelpunt dat het voor nieuwe organisaties moeilijk is om van bestaande faciliteiten gebruik te maken vanwege allerlei 'oud recht' en bestaande contacten.
Ten slotte hebben sommige organisaties aangegeven een aantal heel concrete materiële behoeftes te hebben die variëren van eigen huisvesting (Wajonong) tot extra personeel.

De Surinaamse organisaties die verenigd zijn in het platform verwachten vooral ondersteuning van Krosbe. Voor het welslagen van het platform wordt een intensieve bemoeienis van

de steunfunctie verwacht op zowel praktisch (opstellen van een werkplan) als strategisch niveau. Krosbe zou hierin een meer pro-actieve rol moeten spelen dan tot nu toe het geval is geweest.
De vorm van de gewenste ondersteuning laat zich, afgezien van de cursussen en trainingen, het beste omschrijven als een 'helpdesk' model, dat wil zeggen een vast aanspreekpunt binnen de steunfunctie waar zelforganisaties om assistentie kunnen vragen bij het opstellen van werkplannen, aanvragen van subsidies et cetera.
Voor de andere organisaties (HVR, SVOR en Wajonong) is een beroep doen op Krosbe minder vanzelfsprekend. Zij hebben vaak onvoldoende zicht op wat Krosbe wel of niet voor hen kan betekenen. Zowel SVOR als HVR onderhouden contacten met andere organisaties, waaronder specifieke vrouwenorganisaties, waarmee wordt samengewerkt en waarvan soms ook ondersteuning wordt verkregen.

4.3 De Antilliaanse en Arubaanse kolom

De geboden ondersteuning

Forsa biedt ondersteuning aan verschillende zelforganisaties in een aantal Zuid-Hollandse steden. Het gaat daarbij om activiteiten als het op schrift stellen van doelstellingen, het concretiseren van ideeën, het opstellen van begrotingen, het maken van werkplannen en het assisteren bij het doen van subsidieaanvragen. Daarnaast verricht Forsa hand- en spandiensten voor de zelforganisaties op oproepbasis, hoewel dit formeel geen onderdeel vormt van het takenpakket van Forsa. In Rotterdam heeft Forsa ondersteuning geboden aan Shimaruku en Nos ta yuda. Forsa heeft twee jaar lang het penningmeesterschap van Shimaruku gevoerd in opdracht van de subsidiënt (deelgemeente Hoogvliet). Nos ta yuda is vooral ondersteund bij de oprichting van de organisatie. Darnaast ondersteunt Forsa zelforganisaties soms door middel van kleine subsidiebijdragen (CAR, Shimaruku).
Het probleem van de Antilliaanse gemeenschap (in tegenstelling tot de Arubanen) is dat zij slecht georganiseerd is. Er zijn slechts weinig Antilliaanse zelforganisaties: "de Antilliaanse gemeenschap hangt als los zand aan elkaar". Dit probleem is volgens Forsa onvoldoende serieus opgepakt door verschillende betrokken organisaties (de gemeente en SWA). Dit is een belangrijke reden waarom, ondanks de beperkte personele capaciteit, Forsa zelf opbouwwerk verricht.
Hoewel Forsa aangeeft dat er onvoldoende aandacht is voor opbouwwerk voor de Antilliaanse gemeenschap, verricht SWA wel degelijk opbouwactiviteiten. SWA probeert groepsvorming te stimuleren in de wijken of scholen door middel van het organiseren van activiteiten. Daarnaast komen er initiatieven vanuit de groep zelf. Het beroep dat dit soort groepen doen op SWA zijn vaak van financiële aard. SWA verleent incidenteel kleine subsidies aan deze

groepen. Daarnaast assisteert SWA bij het organiseren van festivals of stelt zaalruimte beschikbaar (bijvoorbeeld aan CAR). SWA heeft op dit moment contacten met verschillende zelforganisaties/ vrijwilligersorganisaties (zoals Stichting Kulturant, vrouwengroep Orkidia, Asiram). Samen met hen worden activiteiten ontplooid, maar van een structureel overleg en ondersteuningsrelatie is meestal geen sprake. Een probleem dat zich voordoet bij de ondersteuning van zelforganisaties is continuïteit. Doordat er met vrijwilligers gewerkt wordt wisselt de samenstelling van de organisatie vaak waardoor het moeilijk is om aan deskundigheidsbevordering te doen.

Behoefte aan ondersteuning en knelpunten

Welke behoeftes en knelpunten leven er ten aanzien van de ondersteuning bij de Antilliaanse en Arubaanse zelforganisaties? Naast het stimuleren van het totstandkomen van groepen (opbouwwerk) is er behoefte aan meer tweede lijnsvormen van ondersteuning (kadertrainingen en dergelijke). Deze vormen van ondersteuning zijn op dit moment onvoldoende uitgekristalliseerd en worden door zowel SWA als Forsa uitgevoerd. Beiden geven ondersteuning aan zelforganisaties maar richten zich op verschillende organisaties. Het gevolg van deze onduidelijke situatie is volgens SWA dat zelforganisaties gaan shoppen voor ondersteuning bij de verschillende instanties. In het kader van Lus di Trafiko zal de ondersteuning van zelforganisaties nader worden uitgebouwd, daarbij zal in ieder geval duidelijkheid moeten komen hoe en door wie dat het beste kan worden gedaan.
De in het onderzoek betrokken zelforganisaties (CAR en Shimaruku) hebben verschillende behoeftes aan ondersteuning. In het geval van CAR is vooral behoefte aan materiële ondersteuning in de vorm van een (eenmalige) subsidie van de gemeente. Daarmee zouden de activiteiten van de organisatie (met name het organiseren van het Dande festival) verder kunnen worden geprofessionaliseerd en uitgebreid. Andere behoeftes aan ondersteuning bijvoorbeeld op het gebied van organisatieversterking zijn er op dit moment niet. Voor Shimaruku geldt wel dat er sprake is van behoefte aan kadertrainingen ter versterking van de organisatie, zowel voor de vrijwilligers als voor het bestuur. Op dit moment moet nog worden utgezocht waar deze ondersteuning gerealiseerd kan worden. Daarnaast is het gebrek aan een vaste huisvesting een groot knelpunt.

4.4 De SBWR kolom

De geboden ondersteuning

Binnen deze kolom bestaan relaties tussen de steunfunctie en vier andere organisaties die men niet tegenkomt binnen de andere twee kolommen. De relatie tussen de SBWR en de

koepels PBR en Avanço en de organisaties SMACCV en TCCV is specifiek omdat hier een constructie gehanteerd wordt met uitgeplaatste consulenten. Deze personen zijn in dienst van SBWR, maar feitelijk werken zij binnen de andere organisaties.
Deze personen hebben een zekere vrijheid, maar zij dienen te werken binnen een vastgesteld kader. Dat moet voorkomen dat de mensen van SBWR werk doen dat niet tot de taken van SBWR gerekend kan worden. Inhoudelijk leggen zij verantwoordelijkheid af aan het bestuur van de organisatie, de eindverantwoordelijkheid ligt bij SBWR. Anders gezegd: de organisatie waar ze werken is inhoudelijk werkgever en SBWR is juridische werkgever, dit alles op basis van een overeenkomst waarin de taakomschrijving is vastgelegd. Er is periodiek overleg waarbij alle uitgeplaatsten met elkaar van gedachten wisselen, maar de betrokkenen zeggen dat er weinig of geen inhoudelijke aansturing is. SBWR weet dat consulenten ook bij tijd en wijle voor andere zaken worden ingezet. Waar in essentie naar gekeken wordt is of de organisaties die lid zijn van de koepels worden geholpen. SBWR kijkt dus naar de output van de organisaties, niet naar de output van de consulent. “Wij willen die personen niet mangelen”. Op het moment dat SBWR van zelforganisaties hoort dat ze niet goed geholpen worden door een koepel die daarvoor aangewezen lijkt, dan is dat een signaal dat de koepel niet (volledig) naleeft wat was overeengekomen.

In de loop de jaren hebben de organisaties in hun eigen niche een werkwijze ontwikkeld. De uitplaatsing fungeert hierbij als een structurele subsidie. De koepels PBR en Avanço zijn autonoom. Van SBWR hebben zij uitgeplaatste werkers binnen de gelederen, maar zij kunnen in belangrijke mate zelf hun plan trekken. De relatie tussen steunfunctie en SMACCV en TCCV is hetzelfde, ook hier belichamen uitgeplaatste SBWR werkers de ondersteuning.
De uitgeplaatsten zijn stabiele figuren bij deze organisaties. Hun collega’s bij de organisatie waar ze werken worden door de gemeente gesubsidieerd, maar zij hebben als regel geen langlopende contracten en vaak is pas laat bekend of een formatieplaats voor een volgende periode bezet kan blijven. Op deze onzekere basis kunnen capabele mensen niet behouden blijven en kan kennis lastig worden opgebouwd. Dit leidt ertoe dat de organisaties zwaar zijn gaan leunen op de uitgeplaatste SBWR consulenten.

Behoefte

Bij de beide andere kolommen blijken de behoeftes van de diverse organisaties in grote lijnen neer te komen op professionele ondersteuning. Men mist zelf expertise en mankracht. In de constructie die binnen deze kolom bestaat is, tot op dit moment althans, aan die behoeftes tegemoet gekomen in de vorm van de uitgeplaatste consulenten van SBWR.

Jarenlang hadden alle betrokkenen in grote lijnen vrede met deze situatie. Het is echter bekend dat een verandering van geldstromen aanstaande is. Subsidiëring zal gaan geschieden

op projectbasis. Het project ondersteuning middels uitplaatsing wordt niet meer gekocht door de provincie. Deze constructie past niet langer binnen het gevoerde beleid. Dat is een serieuze bedreiging voor de organisaties. Zij zijn in de loop der jaren gegroeid en hebben hun taken uitgebreid. Zonder de uitgeplaatsten van SBWR zal dit niet in gelijke vorm kunnen voortbestaan. Op dit gegeven wordt verschillend gereageerd.

Hoe verder?

SBWR

De bestaande constructie wringt op het moment dat uitgeplaatste consulenten acteren op een niveau waarop ook SBWR actief is. SBWR ziet dat de koepelorganisaties taken oppakken die dicht bij die van SBWR komen. SBWR geeft professionaliteit aan de koepels maar stelt niet het beleid vast. Wanneer zij een kant opgaan waardoor ze te dicht bij SBWR komen, dan wil de laatste daarvoor geen ondersteuning geven in de vorm van een uitgeplaatste consulent. Dat geldt in het bijzonder voor PBR. "Ze zijn zelfstandig. Ze mogen doen wat ze willen, maar ze ontwikkelen zich als een soort SBWR. Er is genoeg werk, maar moeten wij onze consulenten daar plaatsen om het werk te doen dat wij zelf moeten doen. Kom het maar bij ons doen!" SBWR wil de uitgeplaatsten terugtrekken en ze op eigen projecten in te zetten. Wellicht speelt hier ook een rol dat de veranderingen een verlies van formatieplaatsen tot gevolg kunnen hebben.

PBR

Bij PBR bestaat onzekerheid over de toekomst. Graag wil men verder op de ingeslagen weg, maar wanneer het betekent dat de 'vaste' uitgeplaatste krachten wegvallen is dat een verlies van mankracht en expertise; een serieuze bedreiging.

Avanço

De koepel Avanço benadert de situatie vanuit een strijdbare houding. Als de bestaande situatie wordt beëindigd, dan is dat een goed moment om subsidiekanalen te veranderen. Men gaat uit van de stelling dat Kaapverdianen lange tijd een vergeten groep zijn geweest, die echter in Zuid-Holland qua omvang meer aandacht verdienen dan ze totnogtoe kregen. Kijkend naar de Antilliaanse en de Surinaamse kolom meent Avanço recht te hebben op een rechtstreekse relatie met de provincie. De tussenstations als SBWR kosten geld; Avanço wil zelf een steunfunctie zijn.

SMACCV en TCCV

De vrouwenorganisaties SMACCV en TCCV worden door de SBWR gezien als een voorziening. De taken van deze beide organisaties zijn aanvullend op de activiteiten van SBWR. Dat is een wezenlijk verschil met de situatie tussen SBWR en PBR. SBWR is derhalve bereid,

wanneer er middelen zijn, om de bestaande relatie te continueren. Hier wordt de aanstaande veranderingen als minder bedreigend ervaren.

Knelpunten

Door de betrokken organisaties worden weinig knelpunten genoemd ten aanzien van ondersteuning in de bestaande vorm. Dit heeft te maken met het feit dat de organisaties veel autonomie hebben en in de vorm van de uitgeplaatste consulenten capabele ondersteuning krijgen van SBWR.
Het grootste knelpunt doemt op wanneer de relatie tussen steunfunctie en organisaties veranderd wordt. Men weet dat dit in de lucht hangt. Dit lijkt vooral voor PBR en Avanço consequenties te kunnen hebben. Daarnaast kunnen aanstaande veranderingen ook, wanneer de uitgeplaatsen niet meer subsidiabel zouden zijn, een uitholling van de taken van SBWR tot gevolg hebben.

4.5 Ondersteuning en behoeftes bij de overige organisaties

De organisaties die hier genoemd worden vallen niet binnen een van de genoemde kolommen. Zij hebben soms geen relatie met een steunfunctie, in andere gevallen zijn de contacten (nog) los en lijken concrete behoeftes te bepalen wanneer, en of, banden worden aangehaald.

Stichting Vluchtelingenorganisaties Rijnmond (SVOR)

Op dit moment verricht de stichting ondersteuning aan aangesloten zelforganisaties. SVOR helpt bijvoorbeeld bij het opstellen van een plan of het vinden van een geschikte ruimte. Vanwege de grote doorstroom binnen vluchtelingen zelforganisaties, is voortdurende ondersteuning noodzakelijk. Alleen assistentie bij de oprichting van een organisatie is niet voldoende. Op dit moment heeft SVOR echter te weinig menskracht om deze ondersteuning gestructureerd aan te bieden. Het is de bedoeling om in het Wereldpaviljoen een helpdesk voor de ondersteuning aan zelforganisaties in te richten met een aparte consulent. Deze consulent moet zelforganisaties gaan ondersteunen bij projectontwikkeling en fondsenwerving. Daarnaast hoopt SVOR op structurele basis trainingen te ontwikkelen over onderwerpen als externe communicatie en interculturele communicatie.
SVOR geeft niet alleen ondersteuning maar krijgt ook ondersteuning bij het uitvoeren van haar taken. Recent zijn de eerste contacten gelegd met SBWR en Krosbe om te kijken hoe een eventuele samenwerking in de toekomst vorm kan krijgen en welke mogelijkheden er zijn om elkaar te ondersteunen. Dit overleg bevindt zich nog in de beginfase. Voor een aantal

specifieke projecten heeft SVOR ondersteuning gekregen van externe partijen, onder andere van het VON.

SPIOR
In het verleden had SPIOR contacten met SBWR. Die contacten zijn na een conflict verbroken en sindsdien is er geen relatie met een steunfunctie. Er is derhalve geen sprake van ondersteuning op dat niveau. Ten aanzien van de ondersteuning door SPIOR aan islamitische organisaties zijn in dit onderzoek geen gegevens verzameld door die organisaties daarnaar te vragen. Een flink deel van de activiteiten van SPIOR zijn er evenwel op gericht.

Wa Fook Wui
De Chinese koepel heeft contacten zowel met steunfunctie Krosbe als met SBWR, maar die contacten worden niet vaak benut. Wanneer daarvoor concrete aanleiding is worden de steunfuncties benaderd. Er werden geen data verzameld door Chinese organisaties te bevragen over de ondersteuning die zij ontvangen van Wa Fook Wui.

Funla
Funla heeft in het verleden contact gehad met PBR. Om een aanvraag te kunnen doen voor een ID-baan moeten er betaalde krachten zijn binnen de organisatie, maar dat is niet het geval bij Funla. Om die reden is de aanvraag door PBR ingediend. Er is geen relatie met een steunfunctie. Funla is een zeer kleine organisatie met idealisme als motor. De aanhoudende vraag naar financiële ondersteuning wordt slechts incidenteel gehonoreerd.

5 CONCLUSIES

In dit hoofdstuk geven we aan de hand van de onderzoeksvragen de belangrijkste uitkomsten en conclusies weer. Dat gebeurt geclusterd naar de hoofdthema's activiteiten, overlap, ondersteuning, de uitgeplaatste consulenten en de behoefte aan ondersteuning

Activiteiten

Ten aanzien van de activiteiten heeft de volgende vraag centraal gestaan:

- *Welke activiteiten verrichten de regionale steunfuncties, de koepelorganisaties en de lokale zelforganisaties?*

- De meeste organisaties die door de gemeente gefinancierd worden voor het uitvoeren van eerste lijnswerk, verrichten inderdaad voornamelijk eerste lijnstaken. De provinciale steunfuncties doen hoofdzakelijk tweede lijnstaken, hoewel alle drie onderzochte steunfuncties ook activiteiten uitvoeren die moeten worden gekarakteriseerd als een eerste lijnsactiviteit. Bij de koepelorganisaties blijken - conform de verwachting - zowel eerste als tweede lijnstaken te worden opgepakt. De combinatie van eerste en tweede lijnstaken komt het meest voor bij PBR en SWA.

Overlap

Ten aanzien van de overlap tussen de verschillende organisaties is de volgende vraag gesteld:

- *In hoeverre is sprake van overlap in activiteiten van de verschillende organisaties en wat zijn de oorzaken en gevolgen van de overlap?*

- De grootste overlap in activiteiten is geconstateerd tussen SBWR en PBR en tussen FORSA en SWA. Beide koepels (PBR en SWA) begeven zich steeds meer op het terrein van belangenbehartiging en beleidsontwikkeling en nemen deel aan verschillende strategische overlegorganen. Daarmee komen ze niet alleen formeel op het terrein van de steunfuncties, maar nemen ze vaak ook letterlijk deel aan dezelfde overleggen. Voor PBR en Avanço geldt bovendien de bijzondere omstandigheid dat de door SBWR uitgeplaatste consulenten als vertegenwoordiger van de koepels kunnen meedoen aan het overleg en dan hun eigen werkgever tegenkomen.

- Hoewel veel lokale zelforganisaties gelijksoortige activiteiten aanbieden, kan in algemene zin gesteld worden dat er toch geen sprake is van overlap tussen zelforganisaties, omdat de organisaties zich richten op verschillende doelgroepen. De culturele verschillen tussen de doelgroepen maken dat een specifiek aanbod noodzakelijk blijft.

- In het geval van de Surinaamse zelforganisaties werd wel geconstateerd dat er sprake was van overlap, met name tussen Wi Masanga, Apna Bhawan en Setasan (en Sober). De activiteiten van deze organisaties worden nu in het kader van PSWR (Platform Surinaamse Welzijnsorganisaties Rotterdam) beter op elkaar afgestemd.

Ondersteuning

Ten aanzien van de ondersteuning die zelforganisaties (en koepels) krijgen, zijn de volgende vragen gesteld:

- *In hoeverre worden koepels en zelforganisaties ondersteund door steunfuncties?*
- *In hoeverre bieden koepels zelf ondersteuning aan zelforganisaties?*
- *Op welke terreinen wordt ondersteuning geboden en in welke vorm vindt de ondersteuning plaats?*
- *In hoeverre zijn koepels en zelforganisaties tevreden over de geboden ondersteuning?*

- In de SBWR kolom vindt de ondersteuning vooral plaats via de gedetacheerde consulenten bij de koepels (PBR en Avanço) en de twee zelforganisaties (SMACC en TCCV). Deze constructie heeft tot op heden naar tevredenheid van de betrokken organisaties gefunctioneerd.

- In de Surinaamse kolom worden met name de organisaties die vertegenwoordigd zijn in het platform ondersteund door Krosbe. Krosbe vervult een belangrijke rol in het opstellen van het werkplan van het platform. Voorheen was de ondersteuningsrelatie van Krosbe met de organisaties in het platform vooral van incidentele aard. Deze relatie is nu in positieve zin verbeterd. De Surinaamse organisaties die niet verenigd zijn in het platform worden niet of nauwelijks ondersteund door Krosbe. Vaak ontbreekt het deze organisaties aan zicht op wat Krosbe voor hun organisatie zou kunnen betekenen. Voor nieuwe organisaties zoals HVR is het bovendien moeilijk om zich een plek te verwerven in het Surinaamse werkveld en beroep te kunnen doen op voorzieningen.

- In de Antilliaanse en Arubaanse kolom ondersteunen zowel Forsa als SWA zelforganisaties. Zij ondersteunen bijvoorbeeld bij het opstellen van werkplannen en begroting of faciliteren de zelforganisaties. Beiden onderhouden echter contacten met verschillende zelfor-

ganisaties. Behalve de ondersteuning van zelforganisaties verrichten Forsa en SWA beide ook opbouwwerk. De ondersteuning van zelforganisaties in de Antilliaanse en Arubaanse kolom is onvoldoende uitgekristalliseerd. De taakverdeling tussen Forsa en SWA is onduidelijk en de ondersteuning wordt niet gestructureerd ter hand genomen.

De uitgeplaatste consulenten

Ten aanzien van de constructie met uitgeplaatste consulenten in de SBWR kolom werden in de volgende vragen gesteld:

- *Welke activiteiten verrichten de uitgeplaatste consulenten en wat is hun positie binnen de organisatie?*
- *Welke aansturingsmogelijkheden hebben SBWR en de provincie ten aanzien van deze consulenten?*

- Bijna alle uitgeplaatste consulenten werken al vele jaren binnen de verschillende organisaties. Zij zijn ermee vergroeid en hebben er stuk voor stuk een belangrijke inbreng. Het is lastig en misschien ook niet helemaal terecht om te kijken naar wat de diverse personen feitelijk doen. SBWR kijkt dan ook in eerste instantie naar de output van de organisatie waarbinnen ze werkzaam zijn. Dat geeft veel verschillen te zien, want de organisaties hebben zich in de loop der jaren op uiteenlopende wijze ontwikkeld.

- De uitgeplaatste consulenten hebben in alle gevallen belangrijke posities binnen de organisaties waar zij werken. Hun expertise en het feit dat zij door de jaren heen vaste en dus stabiele krachten waren leidt tot de paradox dat dit nu tot een kwetsbare situatie heeft geleid. Aanstaande veranderingen kunnen ingrijpende gevolgen hebben.

- In de bestaande constructie worden uitgeplaatste consulenten vrijwel niet aangestuurd door steunfunctie of provincie. Er is een overeenkomst die afspraken op grote lijnen kent. Ten aanzien van de inhoud bestaat een meer directe relatie tussen de consulenten en het bestuur van de organisatie waar ze werken.

Behoefte aan ondersteuning

Ten aanzien van de behoefte aan ondersteuning zijn de volgende vragen geformuleerd:

- *Welke behoeftes aan ondersteuning hebben koepels en zelforganisaties?*
- *Op welke wijze en door wie kan deze ondersteuning het beste plaatsvinden?*

- Binnen de SBWR kolom is in de vorm van de uitgeplaatste consulenten expertise en mankracht van de steunfunctie naar de diverse organisaties overgeheveld. Daarmee werd op een structurele wijze tegemoet gekomen aan de belangrijkste behoeftes.

- In de Surinaamse kolom verwachten de organisaties die verenigd zijn in het platform een grote rol van Krosbe bij het verder uitbouwen van het platform. Voor een succesvolle herijking van het Surinaamse welzijnswerk is een intensieve bemoeienis van Krosbe noodzakelijk. Niet alleen voor het afstemmen van de eerste lijnswerkzaamheden van de trefcentra, maar ook voor de behartiging van de belangen van de organisaties bij de lokale overheden. Daarnaast is behoefte aan ondersteuning bij praktische zaken als het schrijven van voorstellen, het aanvragen van subsidies et cetera. De voorkeur gaat uit naar een apart aanspreekpunt voor de zelforganisaties, bijvoorbeeld in de vorm van een helpdesk.

- De behoeftes van de Surinaamse zelforganisaties die niet bij het platform zijn aangesloten liggen vooral op het terrein van informatieverstrekking, organisatie versterking door middel van trainingen en praktische ondersteuning. Krosbe wordt niet vanzelfsprekend als de partij beschouwd waar deze ondersteuning verkregen kan worden. Voor een deel wordt dit veroorzaakt door onbekendheid, voor een deel doordat deze organisaties via hun eigen netwerk zoeken naar andere (vrouwen-)organisaties die ondersteuning kunnen bieden.

- In de Antilliaanse en Arubaanse kolom is in algemene zin sprake van een grote behoefte aan opbouwwerk en de ondersteuning van bestaande zelforganisaties. Met name de Antilliaanse gemeenschap is nauwelijks georganiseerd.